

महाराष्ट्र विधानपरिषद

दुसरे अधिवेशन, २०१९

तारांकित प्रश्नोत्तरांची यादी

गुरुवार, दिनांक २० जून, २०१९ / ज्येष्ठ ३०, १९४१ (शके)

- (१) उच्च व तंत्र शिक्षण, मराठी भाषा, सांस्कृतिक कार्य, संसदीय कार्य, अल्पसंख्यांक विकास व वक्फ मंत्री
 - (२) पर्यावरण मंत्री
 - (३) पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री
 - (४) अन्न व नागरी पुरवठा, ग्राहक संरक्षण मंत्री
 - (५) अन्न व औषध प्रशासन मंत्री
 - (६) शालेय शिक्षण, क्रीडा व युवक कल्याण मंत्री
- यांचे प्रभारी विभाग

प्रश्नांची एकूण संख्या - ९९

शिक्षण हक्क कायद्यांतर्गत (आरटीई) आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांतील विद्यार्थ्यांच्या राखीव जागांच्या प्रवेश प्रक्रियेबाबत

- (१) * ४७८५६ श्री.प्रकाश गजभिये, श्री.हेमंत टकले, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.किरण पावसकर, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.राहुल नार्वेकर, श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.रामराव वडकुते, श्री.खवाजा बेग, श्री.अब्दुल्लाखान दुर्राणी, श्री.अनिल भोसले, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, प्रा.अनिल सोले, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.नागोराव गाणार, श्री.प्रसाद लाड, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील, डॉ.सुधीर तांबे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.अमरनाथ राजूरकर, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.प्रविण दरेकर, श्रीमती स्मिता वाघ : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शिक्षण हक्क कायद्यांतर्गत (आरटीई) आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांतील विद्यार्थ्यांच्या २५ टक्के राखीव जागांच्या प्रवेश प्रक्रियेत अर्ज करण्याची मुदत दिनांक २२ मार्च, २०१९ पर्यंत होती, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्यातील शाळांना शिक्षण हक्क कायद्यानुसार (आरटीई) विद्यार्थ्यांच्या प्रवेशासाठी देण्यात येणारे प्रतिपूर्ती शुल्काचे रुपये ९०० कोटी शासनाने प्रलंबित ठेवल्यामुळे शाळा प्रवेशाच्या राखीव जागांचे प्रमाण २५ टक्के वरून १० टक्क्यांवर आणण्याचा प्रयत्न करण्याचा निर्णय शाळाचालकांनी घेतला असल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ च्या तिसऱ्या सप्ताहात निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, शासनाने आरटीईच्या प्रवेश प्रक्रियेमध्ये वंचित व दुर्बल घटकातील बालकांसाठी खाजगी शाळांमध्ये शिक्षण हक्क कायद्यांतर्गत २५ टक्के जागा राखीव असतानाही याबाबतची पहिली सोडत जाहीर होवूनही शाळेकडून नियमबाह्य शुल्क वसूल केल्याचे दिनांक २४ एप्रिल, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त योजनेसाठी राज्यात किती जागा राखीव ठेवण्यात आल्या आहेत, आरटीई योजनेतर्गत राज्यातून किती अर्ज प्राप्त झालेले आहेत, तसेच राखीव असलेल्या जागेपेक्षा जास्त अर्ज प्राप्त झाले असून उर्वरित विद्यार्थ्यांची पर्यायी व्यवस्था कशाप्रकारे करण्यात येणार आहे,

(५) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार मागील सहा वर्षांपासून शिक्षण विभागाने आरटीई प्रवेशाचे प्रलंबित ठेवलेले रुपये ९०० कोटी संबंधित शाळांना देण्याबाबत कार्यवाही करून सदर नियमबाह्य शुल्क वसुली करणाऱ्या शाळांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे, तसेच आतापर्यंत किती शाळांवर कारवाई करण्यात आली,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१), (२) व (३) हे खरे नाही.

(४) या योजनेसाठी राज्यात एकूण १,१६,७७९ जागा राखीव ठेवण्यात आलेल्या असून २,४४,९३४ अर्ज प्राप्त झाले आहेत. आरटीई मध्ये प्रवेशित विद्यार्थ्यांव्यतिरिक्त उर्वरित विद्यार्थी अन्य शाळेत प्रवेश घेतात.

(५) क्षेत्रियस्तरावर तपासणी सुरु आहे.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**गोंडवाना विद्यापीठासाठी जमीन अधिग्रहीत
करताना गैरप्रकार झाल्याबाबत**

(२) * ४७५७१ प्रा.अनिल सोले, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.नागोराव गाणार :
तारांकित प्रश्न क्रमांक ४४४५६ ला दिनांक २७ नोव्हेंबर, २०१८ रोजी दिलेल्या
उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा
खुलासा करतील काय :-

(१) गडचिरोली गोंडवाना विद्यापीठासाठी जमीन अधिग्रहीत करतांना त्यात
गैरप्रकार झाल्याचे सिनेट सदस्यांनी व्यवस्थापन समितीच्या अधिसभेत मुद्दा
उपस्थित केल्याचे दिनांक २६ डिसेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास
आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर प्रकरणाबाबत चौकशी समिती नेमली असता चौकशी
समितीने कुठलाही अहवाल सादर न करता फेरमूल्यांकन केल्याचे दिसून
आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून संबंधित दोषींविरुद्ध
कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) होय, हे अंशतः खरे आहे.

विद्यापीठस्तरावर नेमलेल्या चौकशी समितीने, विद्यापीठाच्या जमीन
खरेदीच्या ९ व्यवहारात तफावत असल्याचे कुलगुरुंच्या निदर्शनास आणून
देण्यात आले आहे.

तथापि, उक्त जमीन खरेदी प्रकरणात अनियमितता व गैरव्यवहार
झाल्याने वृत्तपत्रातील बातमीवरून मूल्यांकन तक्ता व नोंदणीखत
दस्ताऐवजाची तपासणी करण्यात आली असता काही प्रकरणात तफावत

असल्याने जिल्हाधिकारी, गडचिरोली यांचेकडून फेरमूल्यांकन करण्यात आले आहे. त्यानुसार भुधारकास जास्तीची अदा केलेली रक्कम भुधारकाने विद्यापीठाच्या खात्यात जमा केली आहे.

(३) अधीक्षक अभियंता यांना संबंधित दोषी अधिकाऱ्यांविरुद्ध म.ना.से. (शिस्त व अपिल) अधिनियम १९७९ मधील तरतुदीनुसार शिस्तभंग व विभागीय चौकशीबाबतची कार्यवाही करण्याबाबतचे जिल्हाधिकारी, गडचिरोली यांनी निर्देश दिले आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

तारापूर (जि.पालघर) औद्योगिक क्षेत्रात आणि परिसरात वायु प्रदूषणाचा स्तर वाढत असल्याबाबत

(३) * ४६८४५ श्री.आनंद ठाकूर, श्री.हेमंत टकले, अॅड.राहुल नार्वेकर, श्री.धनंजय मुंडे : सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) तारापूर (जि.पालघर) औद्योगिक क्षेत्रातील रासायनिक कारखान्यातून सोडल्या जाणाऱ्या विषारी वायूमुळे औद्योगिक क्षेत्रात आणि परिसरातील गावांमध्ये वायु प्रदूषणाच्या स्तरात सातत्याने वाढ होत असल्याचे माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या परिसरात महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाकडून रात्रीच्या वेळी ग्रस्त घालण्यासाठी अधिकाऱ्यांचे पथक नियुक्त करण्यात येणार होते, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार वायु प्रदूषणावर नियंत्रण आणण्यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.रामदास कदम : (१) हे अशंत: खरे आहे.

(२) हे खरे आहे.

(३) म.प्र.नि. मंडळाने हवा प्रतिबंध व प्रदूषण नियंत्रण कायदा १९८१ व पाणी प्रतिबंध व प्रदूषण नियंत्रण कायदा-१९७४ अंतर्गत वेळोवेळी कार्यवाही करण्यात आली आहे. सन २०१८-१९ मध्ये हवा प्रदूषण करणाऱ्या ११ कारखान्यांवर महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने कार्यवाही देखील केलेली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील अनुदानास पात्र म्हणून शासन आदेश निर्गमित
केलेल्या शाळांच्या अनुदानाबाबत**

(४) * ४६६५८ श्री.विक्रम काळे, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.बाळाराम पाटील, श्री.दत्तात्रय सावंत, श्री.श्रीकांत देशपांडे, श्री.किशोर दराडे, श्री.कपिल पाटील : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४४५८२ ला दिनांक २० नोव्हेंबर, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात खाजगी, प्राथमिक व माध्यमिक व्यवस्थापनाच्या काही शाळा व वर्ग तुकड्यांना २० टक्के अनुदान देण्यात आले असून काही प्राथमिक शाळा व वर्ग, माध्यमिक शाळा व वर्ग तसेच उच्च माध्यमिक शाळा व वर्ग यांना अनुदान देणे प्रलंबित आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्राथमिक, माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळा व वर्ग यांना अनुदान मिळणेबाबत शिक्षक संघटना व लोकप्रतिनिधी यांच्या कडून आंदोलने केली गेली आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) तसेच राज्यात दिनांक १९ सप्टेंबर, २०१६ व १ व २ जुलै, २०१६ रोजी अनुदानास पात्र झालेल्या शाळांना व वर्ग तुकड्यांना सरसकट २० टक्के अनुदान दिले असून या शाळा व वर्ग तुकड्यांना यापूर्वीच्या शासन आदेशाने १०० टक्के अनुदान देणे क्रमप्राप्त असताना सरसकट २० टक्के अनुदान दिले जात आहे, हे खरे आहे काय,

(४) असल्यास, राज्यातील अनुदानित टप्प्यावरील सर्व शाळांना प्रचलित नियमानुसार १०० टक्के अनुदान देण्याबाबत शासनाचे धोरण असताना २० व ४० टक्के टप्प्यावरील शाळांना पुढील टप्पा मिळालेला नाही, त्याची कारणे व

सद्यःस्थिती काय आहे तसेच शाळा व शिक्षक यांची संख्या टप्पा अनुदान निहाय आकडेवारी काय आहे,

(५) असल्यास, शासन आदेशाप्रमाणे २०% अनुदान वितरीत केलेल्या १६२८ शाळांना व दिनांक १ व २ जुलै च्या शाळांना १०० टक्के अनुदान देण्याबाबत शासनस्तरावर कार्यवाही करण्यात आली आहे, तसेच, २० टक्के वेतन अनुदान घेत असलेल्या शाळा व वर्ग तुकड्यांना १०० टक्के अनुदान देण्याबाबत शिक्षक व लोकप्रतिनिधी यांच्याकडून मागणी केली जात आहे, हे खरे आहे काय,

(६) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून अनुदानास पात्र ठरवून मंत्रालयस्तरावर सादर झालेल्या परंतु शासन आदेश निर्गमित न झालेल्या प्राथमिक, माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळांच्या यादया घोषित करून अनुदानासाठी आर्थिक तरतुद करण्याबाबत तसेच सन २०१२-१३ मध्ये निकष पूर्ण करीत असलेल्या अनुदानित शाळेत देण्यात आलेल्या वर्ग तुकड्यांना पाच वर्षांचा कालावधी पूर्ण झाल्यामुळे वेतन अनुदान देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) याबाबत शिक्षक संघटना व लोकप्रतिनिधी यांचेकडून निवेदने सादर झाली असून शिक्षक संघटनांकडून आंदोलन करण्यात आले आहे.

(३) नाही. अनुदानाचे सूत्र ठरविण्याबाबतच्या स्वेच्छाधिकारानुसार मूल्यांकनात पात्र ठरलेल्या व अनुदानास पात्र घोषित केलेल्या शाळांना शासन निर्णय, दिनांक १९ सप्टेंबर, २०१६ अन्वये व दिनांक ९ मे, २०१८ अन्वये पुढील आदेशापर्यंत सरसकट २० टक्के प्रमाणे अनुदान देण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे.

(४) २० टक्के अनुदान प्राप्त शाळांना पुढील अनुदान मंजूरीबाबत तपासणी करण्यात येत आहे.

(५) याबाबत लोकप्रतिनिधींकडून निवेदने सादर करण्यात येतात.

(६) याबाबत आवश्यक कार्यवाही सुरु आहे.

राज्यातील शिक्षकांना शिक्षक पात्रता परीक्षा (टीईटी)

बंधनकारक करण्याबाबत

(५) * ४७५०० श्री.नागोराव गाणार, प्रा.अनिल सोले, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.प्रविण दरेकर, अॅड.अनिल परब, डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे, श्री.रविंद्र फाटक, श्री.जनार्दन चांदूरकर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.आनंदराव पाटील, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.सुधीर तांबे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.मोहनराव कदम, श्री.हरिसिंग राठोड, डॉ.वजाहत मिर्झा : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४४०१० ला दिनांक २० नोव्हेंबर, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील स्थानिक स्वराज्य संस्था व खाजगी शाळांमध्ये दिनांक १३ फेब्रुवारी, २०१३ नंतर नियुक्त झालेल्या पहिली ते आठवीतील शिक्षकांना राष्ट्रीय परिषदेने "शिक्षक पात्रता परीक्षा" (टीईटी) अनिवार्य केली असल्याचे माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच राज्यात दिनांक १३ फेब्रुवारी, २०१३ नंतर प्राथमिक/माध्यमिक शाळांमध्ये नियुक्त सुमारे २००० शिक्षक पात्रता परीक्षा (टीईटी) अनुत्तीर्ण झाल्याने सदर शिक्षकांचे माहे एप्रिल, २०१९ पासून वेतन बंद करावे अशा सूचना वेतन व भविष्य निर्वाह निधी पथकाच्या अधीक्षकांकडून जिल्हानिहाय शाळांच्या मुख्याध्यापकांना देण्यात आल्या आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त परीक्षा उत्तीर्ण होऊन त्याचे प्रमाणपत्र शिक्षण परिषदेकडे सादर न केल्यास शिक्षकांची सेवा रद्द करण्याचा निर्णय घेण्यात आला असून टीईटी उत्तीर्ण न झालेल्या शिक्षकांना यापूर्वीच सन २०१५ मध्ये केंद्र शासनाने चार वर्षे मुदतवाढ दिली असून मा.शालेय शिक्षण मंत्री यांनी आणखी १ वर्ष मुदतवाढ देण्याची घोषणा विधान परिषदेत केली होती, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, महाराष्ट्र राज्य परीक्षा परिषदेकडून टीईटी परीक्षा घेण्याबाबतच्या परवानगीचा प्रस्ताव शालेय शिक्षण विभागाला पाठविण्यात आला असून यावर कोणताही निर्णय घेतला नाही, तसेच शासनाने घेतलेल्या निर्णयाची अंमलबजावणी केव्हापर्यंत होणार आहे,

(५) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) अंशतः खरे आहे.

(३) हे खरे नाही.

(४) प्रस्ताव विचाराधीन आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यात इंग्रजी व इतर माध्यमांच्या शाळांमध्ये
मराठी भाषा कायदा सक्तीचा करण्याबाबत**

(६) * ४६७१३ डॉ.(श्रीमती) नीलम गोऱ्हे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.सुधीर तांबे, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.मोहनराव कदम, श्री.आनंदराव पाटील, आर्कि.अनंत गाडगीळ : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४४०५० ला दिनांक २० नोव्हेंबर, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) दाक्षिणात्य राज्याप्रमाणे मातृभाषा इंग्रजी व इतर भाषेच्या माध्यमाच्या तसेच सीबीएससी, आयसीएससी आणि आयबी बोर्डाच्या शाळेत सक्तीने शिकण्याचा कायदा केला असून महाराष्ट्रातही मराठी शिकवण्याचा कायदा करावा याबाबतचे लेखी निवेदन लोकप्रतिनिधींनी दिनांक ५ फेब्रुवारी, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास मा.मुख्यमंत्री यांना दिले, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच तामिळनाडू, केरळ, कर्नाटक, तेलंगणा व आंध्र प्रदेश या पाचही राज्यांनी केलेल्या कायद्याच्या अनुषंगाने महाराष्ट्रातही इंग्रजी व इतर माध्यमांच्या शाळांमध्ये मराठी भाषा सक्तीची करावी अशी मागणी मराठी साहित्य संमेलनाध्यक्ष श्री.लक्ष्मीकांत देशमुख यांनी केली होती, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, उक्त लेखी निवेदनानुसार शासनाने या संदर्भात काही निर्णय घेतला आहे काय, त्यांचे स्वरूप काय आहे,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून राज्यात मराठी भाषा कायदा सक्तीचा करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१) व (२) होय, हे खरे आहे.

(३) व (४) प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील खाजगी अनुदानित शाळा वेतनेतर अनुदानापासून वंचित असल्याबाबत

(७) * ४७७४१ डॉ.सुधीर तांबे, श्री.नागोराव गाणार, प्रा.अनिल सोले, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.श्रीकांत देशपांडे : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शालेय शिक्षण विभागांतर्गत दिनांक १ एप्रिल, २००८ नंतर अनुदानावर आलेल्या राज्यातील खाजगी अनुदानित हजारो शाळा दिनांक १९ जानेवारी, २०१३ च्या शासन निर्णयामध्ये दिनांक १ एप्रिल, २००८ रोजी वेतन अनुदानावर असलेल्या ही अट असल्यामुळे वेतनेतर अनुदानापासून वंचित आहे, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच, राज्यातील अनेक जिल्ह्यातील शाळांना सन २०१२-२०१३ पासून वेतनेतर अनुदान अदा करण्यात आले नाही, अनेक खाजगी संस्थामार्फत सुरु असलेल्या शाळांना पाचवा वेतन आयोगानुसार ५ टक्के वेतनेतर अनुदान देण्यात येत असून सदर रक्कम खूप कमी असल्यामुळे शाळांना शैक्षणिक साहित्य, प्रयोगशाळा साहित्य खरेदी करता येत नसल्याने त्याचा परिणाम विद्यार्थ्यांच्या गुणवत्ता वाढीवर होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी खाजगी संस्थाचालक संघटनेच्यावतीने तसेच लोकप्रतिनिधींनी शासनाकडे मागणी करूनही शाळांना वेतनेतर अनुदान मंजूर करण्यात आले नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून वेतनेतर अनुदानासाठी निधी उपलब्ध करून सर्व थकीत रक्कम जमा करण्याबाबत तसेच सातव्या वेतन आयोगानुसार शाळांना वेतनेतर अनुदान देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१) व (२) शासन निर्णय, दिनांक १९ जानेवारी, २०१३ नुसार शाळांना दिनांक १ एप्रिल, २००८ रोजी १०० टक्के अनुदानित शिक्षक/शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना सन २००८ मध्ये पाचव्या वेतन आयोगानुसार ज्या टप्प्यावर वेतन अनुदान अनुज्ञेय होते, त्या टप्प्यावरील देय वेतन अनुदानास गोठवून त्याच्या पाच टक्के प्रमाणे वेतनेतर अनुदान (चार टक्के वेतनेतर अनुदान व एक टक्का इमारत भाडे/देखभाल अनुदान) अनुज्ञेय केले आहे. यातील चार टक्के तरतूदीतून शाळांना शैक्षणिक साहित्य व अन्य बाबींवरील खर्च करता येतो.

(३) व (४) याबाबत तपासणी करून पुढील कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात होणारी बेकायदा गुटखा वाहतूक व विक्रीवर प्रतिबंध घालण्याबाबत

(८) * ४७३३४ आर्कि.अनंत गाडगीळ : सन्माननीय अन्न व औषध प्रशासन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) महाराष्ट्रात गुटखा बंदी असूनही विरारमधील खानिवडे टोलनाका येथे कोटयवधी रुपयाचा गुटखा माहे नोव्हेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान जप्त करण्यात आला, हे खरे आहे काय,

- (२) तसेच राज्यात छुप्या मार्गाने परराज्यातून प्रतिबंधित गुटखा आणला जात असून मागील ६ वर्षात राज्यभरात एकूण १८२ कोटी रुपयाचा गुटखा जप्त करण्यात आला असल्याचे दिनांक ७ मार्च, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले असून यापैकी मुंबई शहरात सुमारे सव्वा कोटी किंमतीचा माल जप्त करण्यात आला, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून राज्यात होणारी बेकायदा गुटखा वाहतूक व विक्रीवर प्रतिबंध घालण्यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.जयकुमार रावल : (१) नोव्हेंबर, २०१८ मध्ये अन्न व औषध प्रशासन ठाणे कार्यालयाकडून खानिवडे टोलनाका गुटखा जप्तीची कारवाई झालेली नाही. तथापि, दिनांक २६/०७/२०१८ ते दिनांक ०५/०९/२०१८ या कालावधीत पोलिसांनी कळविल्यानुसार अन्न व औषध प्रशासने खानिवडे टोलनाका येथे ०४ वाहनांवर कारवाई करून रुपये १,०५,८०,९१०/- किंमतीचा प्रतिबंधित अन्न पदार्थाचा साठा ०४ वाहनांसह जप्त केला आहे.

(२) व (३) अन्न व औषध प्रशासनाकडून मागील ६ वर्षात १८५ कोटी रुपयांचा प्रतिबंधित अन्न पदार्थाचा साठा जप्त करण्यात आलेला आहे. त्यापैकी बृहन्मुंबई विभागात एकूण १२.६४ कोटी किंमतीचा प्रतिबंधित अन्न पदार्थाचा साठा जप्त करण्यात आलेला आहे.

अन्न व औषध प्रशासन विभागामार्फत प्रतिबंधित अन्न पदार्थाची विक्री, साठा, वाहतूक, उत्पादन करण्याविरुद्ध नियमित कारवाई करण्यात येते.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुंबई शहरातील अनधिकृत शाळा बंद करण्याबाबत

(९) * ४६६४८ श्री.किरण पावसकर, श्री.हेमंत टकले, श्री.आनंद ठाकूर, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.खवाजा बेग, अॅड.राहुल नार्वेकर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.प्रविण दरेकर, श्रीमती स्मिता वाघ, श्री.जनार्दन चांदूरकर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.सुधीर तांबे, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.मोहनराव कदम, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.नागोराव गाणार : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४२१६६ ला दिनांक १६ जुलै, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबईत प्रशासनाच्या दुर्लक्षामुळे अनधिकृत शाळा उभारल्या जात असून मुंबईत महानगरपालिकेची मान्यता न घेता किंवा मान्यतेच्या अटी शर्ती पूर्ण न करता सुमारे २११ अनधिकृत प्राथमिक शाळा सुरु असल्याने शाळेत शिक्षण घेणारे हजारो विद्यार्थी शिक्षणापासून वंचित राहणार असल्याचे मुंबई महापालिकेच्या शिक्षण विभागाने जाहीर केलेल्या यादीच्या अनुषंगाने दिनांक १२ मार्च, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त शाळांमध्ये सध्या ४१ हजारांवर विद्यार्थी शिक्षण घेत असून या बेकायदा शाळांवर कारवाई केल्यास हजारो विद्यार्थ्यांच्या भवितव्याचा प्रश्न निर्माण होणार आहे, तसेच, बेकायदेशीर चालविण्यात येत असलेल्या शाळांमधील विद्यार्थ्यांचे समायोजन कोणकोणत्या शाळेत करण्यात आले आहे,

(३) तसेच, सदर शाळांमध्ये प्रवेश घेवू नये असा फलक शाळेबाहेर लावण्याचे राज्य शासनाने पालिकेला आदेश दिले असतानाही पालिकेने त्याकडे दुर्लक्ष केले असून अनधिकृतपणे शाळा चालवणाऱ्या संस्था चालकांना १ लाखाचा दंड करण्याचे आदेश शासनाने गेल्या वर्षी देऊनही शाळा बंद करण्याबाबत महापालिकेच्या शिक्षण विभागाकडून कार्यवाही करण्यात आली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून शाळांतील विद्यार्थी शाळाबाह्य होवू नयेत यासाठी कार्यवाही करून पालकांची दिशाभुल करून विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक नुकसान करणाऱ्या सदर अनधिकृत बेकायदेशीर शाळा चालविणाऱ्या तसेच शासनाच्या आदेशाकडे दुर्लक्ष करणाऱ्या संस्थांविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे, आतापर्यंत किती अनधिकृत शाळांवर कारवाई करण्यात आली, त्याचे स्वरूप काय आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१) अंशतः खरे आहे. मुंबईतील २११ अनधिकृत शाळांची यादी दिनांक ०४/०३/२०१९ रोजी प्रसिध्द करण्यात आली आहे.

(२) अनधिकृत शाळांतील विद्यार्थ्यांचे जवळच्या त्या माध्यमाच्या शाळेत समायोजन करण्यात येत असल्याने विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक नुकसान होत नाही.

(३) व (४) अनधिकृत शाळांमध्ये प्रवेश घेऊ नये असे महापालिकेने पालकांना सूचित केले असून अशा शाळा बंद करण्याबाबत नोटीस दिली आहे. संबंधित शाळा बंद केल्यावर त्यातील विद्यार्थ्यांचे जवळच्या त्याच माध्यमाच्या शाळेमध्ये समायोजन करण्यात येते. त्यानुसार कार्यवाही करण्याचे प्रयोजित आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

अनुदानित शाळांमधील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना सेवा व वेतन संरक्षण देणेबाबत

(१०) * ४७६१६ श्री.श्रीकांत देशपांडे : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) संचमान्यता पध्दतीत पायाभुत पद मान्यतेनुसार तुकडी ऐवजी पटसंख्या निकष असल्यामुळे सन २०१३-१४ पासून कार्यरत असलेले विनाअनुदान तत्वावरील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी अतिरिक्त ठरले आहेत, हे खरे आहे काय,

- (२) तसेच विनाअनुदान व कायम विनाअनुदान तत्वावरील उच्च माध्यमिक विद्यालयात शिक्षकांनी अनुदान नसतानासुद्धा अनेक वर्षे शालेय शिक्षण विभागांतर्गत अध्यापनाची शैक्षणिक सेवा दिली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, अनेक वर्षांच्या प्रतिक्षेनंतर अशा शाळा व उच्च माध्यमिक विद्यालयांना अनुदान देण्यात आले, परंतु विनावेतन सेवा केलेली असताना त्यांची वेतन निश्चिती नियुक्ती दिनांकापासून करण्यात आली नाही, उक्त शिक्षकांची विनाअनुदानित व कायम विनाअनुदानित काळातील सेवा तसेच नियुक्तीच्या दिनांकापासूनची सेवा ग्राह्य धरून वेतन निश्चिती करण्याबाबतचा शासन निर्णय निर्गमित करणार आहे काय,
- (४) तसेच, अनेक वर्षांपासून कार्यरत असताना नंतरच्या काळातील पटसंख्या कमी असल्याने शिक्षकांना अतिरिक्त न ठरविता विद्यार्थी संख्येत वाढ होईल या दृष्टीने सदर शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी यांना सेवा संरक्षण देवून विद्यार्थी संख्या वाढल्यानंतर सुधारीत संचमान्यतेस विलंब न करता अतिरिक्त ठरलेल्या शिक्षक व कर्मचाऱ्यांना न्याय देण्यात येणार आहे काय,
- (५) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून पटसंख्या कमी झाल्याने विनाअनुदानित तत्वावरील अतिरिक्त ठरलेल्या शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना सेवासंरक्षणासह समायोजित करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) होय, हे ही खरे आहे.

(३) शाळा व उच्च माध्यमिक विद्यालयांना अनुदान देताना त्यांची वेतन निश्चिती करून देय होणारे वेतन अदा करण्यात येते.

(४) सद्यःस्थितीत अशा प्रकारचे धोरण निश्चित नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मुंबईच्या शासकीय विधी महाविद्यालयात विद्यार्थ्यांचे
खच्चीकरण केल्याबाबत**

(११) * ४६९२८ अॅड.अनिल परब, डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे, श्री.रविंद्र फाटक, श्री.विलास पोतनीस : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबईच्या शासकीय विधी महाविद्यालयात १६ मार्चला एलएलबीची पदवी घेणाऱ्या तिसऱ्या आणि पाचव्या वर्षाच्या विद्यार्थ्यांच्या घेण्यात आलेल्या ड्राफ्टिंग विषयाच्या परिक्षेमध्ये कायद्याचे शिक्षण देणारेच प्रश्न विचारून विद्यार्थ्यांचे खच्चीकरण केल्याचे माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर प्रकरणी जबाबदार असणाऱ्या व्यक्तीवर कारवाई होण्याकरीता यावर चौकशी समिती स्थापन करण्याबाबतची मागणी स्टुडंट लॉ असोसिएशनने केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) होय, हे अंशतः खरे आहे. परिक्षेतील काही प्रश्नांबाबत स्टुडंट लॉ काउन्सीलकडून विद्यापीठास तक्रार प्राप्त झाली होती.

(३) सदर परीक्षा ही महाविद्यालयीन स्तरावर होती तसेच विद्यापीठाने घेतलेली थेट परीक्षा नसून देखील सदर तक्रारीचे गांभीर्य लक्षात घेता विद्यापीठाने या प्रकरणी प्रा.डॉ. रश्मी ओझा, अधिष्ठाता यांची एक सदस्यीय चौकशी समिती स्थापन केली होती. या समितीने दिलेल्या अहवालानुसार परिक्षेमध्ये विचारण्यात आलेले सदर प्रश्न हे फक्त विद्यार्थ्यांचे विश्लेषणात्मक कौशल्य, मसूदा आकलन तसेच कायदेशीर क्षमता तपासण्यासाठी विचारण्यात आले होते. यामध्ये विद्यार्थ्यांचे खच्चीकरण

करण्याचा कोणताही हेतू नव्हता. तसेच सदर प्राशनिक यांना अध्यापन क्षेत्रातील ४० वर्षांपेक्षा अधिक कालावधीचा अनुभव असल्याचे सदर अहवालात नमूद केले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**फॉर्मल्डेहाइड रसायनाचे अंश जॉन्सन अँड जॉन्सनच्या
शाम्पूमध्ये आढळल्याबाबत**

(१२) * ४७७७६ प्रा.जोगेन्द्र कवाडे : सन्माननीय अन्न व औषध प्रशासन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कॅन्सर होणाऱ्या रसायनांपैकी फॉर्मल्डेहाइड या अपायकारक रसायनाचे अंश जॉन्सन अँड जॉन्सनच्या लहान मुलांच्या शाम्पूमध्ये आढळल्याचे राष्ट्रीय बाल अधिकार संरक्षण आयोगाने आपल्या अहवालात नमूद केल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राजस्थान सरकारच्या प्रयोगशाळेतील निष्कर्षात लहान मुलांच्या शाम्पूमध्ये फॉर्मल्डेहाइडसारखी रसायने असल्याचे मान्य केले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून लहान मुलांच्या जीवीताशी खेळणाऱ्या कंपनीच्या उत्पादनावर बंदी घालून संबंधित कंपनीविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.जयकुमार रावल : (१) होय.

(२) होय.

(३) सदर प्रकरणी केलेल्या तपासात मे.जॉन्सन अँड जॉन्सन या उत्पादकाचे No More tear - Johnson's Baby Shampoo या सौंदर्य प्रसाधनाचे ०२ नमुने शासकीय विश्लेषक, जयपूर यांनी अप्रमाणित घोषित केले असून त्यांच्या अहवालात Contain Harmful Ingredients (Identification : positive for Formaldehyde - by Chemical test) असे नमूद केले आहे. सदरची सौंदर्यप्रसाधने संस्थेच्या हिमाचल प्रदेश येथील उत्पादन स्थळी उत्पादन करण्यात आल्याचे आढळून आले आहे.

सदर प्रकरणी उत्पादन संस्थेने शासकीय विश्लेषक, जयपूर यांच्या अहवालास आव्हान दिले होते. त्यानुसार न्यायालयामार्फत नमुन्यांचे उर्वरीत भाग केंद्रीय प्रयोगशाळेकडे पाठविण्यात आले होते. केंद्रीय प्रयोगशाळा, कोलकाता यांनी सदर नमुने प्रमाणित असल्याचे घोषित केले आहे. तसेच नमुन्यामध्ये Formaldehyde हा विषारी पदार्थ नसल्याचे नमुद केले आहे. त्यामुळे सदर प्रकरणी कोणतीही कारवाई अपेक्षित नाही.

सदर प्रकरणी अन्न व औषध प्रशासनाने १ सौंदर्य प्रसाधनांचा नमुना चाचणीस्तव घेतला असून चाचणी अहवाल प्रलंबित आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**खाजगी व्यवस्थापनाच्या शाळेतील शिक्षकेतर कर्मचारी यांची
विनाअनुदानित पदावरून अनुदानित पदावर बदली करण्याबाबत**

(१३) * ४७७८३ श्री.बाळाराम पाटील, श्री.दत्तात्रय सावंत, श्री.किशोर दराडे, डॉ.सुधीर तांबे : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात खाजगी व्यवस्थापनाच्या शाळेतील विनाअनुदानित जागेवरून अनुदानित जागेवर शिक्षकांची बदली करण्याबाबत शासनाने दिनांक २८ जून, २०१५ रोजी शासन आदेश निर्गमित केला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर शासन आदेशानुसार रिक्त असलेल्या जागेवर फक्त शिक्षकांचीच बदली करत असल्याने दिनांक २८ जून, २०१५ चा शासन आदेश शिक्षकेतर कर्मचारी यांना लागू करण्याबाबत मागणी केली जात आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर शासन आदेश शिक्षकेतर कर्मचारी यांना लागू करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

- अॅड. आशिष शेलार : (१) हे खरे नाही.
 (२) हे खरे नाही.
 (३) प्रश्न उद्भवत नाही.
 (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**खर्डी (ता.शहापूर, जि.ठाणे) परिसरातील मुसळेपाड्याच्या
पाणीपुरवठा योजनेचे काम प्रलंबित असल्याबाबत**

(१४) * ४६५४९ श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.आनंद ठाकूर,
 अॅड.राहुल नार्वेकर : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील
 गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) खर्डी (ता.शहापूर, जि.ठाणे) परिसरातील धामणी गावातील गुप
 ग्रामपंचायती अंतर्गत येणाऱ्या मुसळेपाड्याच्या पाणीपुरवठा योजनेस शासनाने
 सन २००६ मध्ये रुपये १६ लक्ष खर्चाची मंजूरी दिली, हे खरे आहे काय,
 (२) असल्यास, सदर पाणीपुरवठा योजनेस शासनाची मंजूरी मिळाल्यानंतर
 पाणीपुरवठा योजनेच्या कामाला प्रत्यक्षात सुरुवात करण्यात आली असताना,
 मागील १२ वर्षात पाण्याची लाईन पाड्यांपर्यंतही पोहोचू शकली नाही, हे ही
 खरे आहे काय,
 (३) असल्यास, टाकीचे काम अर्धवट स्थितीत असल्याने तेथील आदिवासींना
 पाण्यासाठी आजमितीस दीड किलोमीटर पायपीट करत डबक्यातील अशुध्द
 पाणी पिण्याची वेळ मागील अनेक वर्षांपासून आली आहे, हे खरे आहे काय,
 (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदरहू नळ
 पाणीपुरवठा योजना कार्यान्वित करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा
 करण्यात येत आहे, तसेच नळ पाणीपुरवठा योजनेचे काम प्रलंबित असण्याची
 कारणे काय आहेत ?

श्री.बबनराव लोणीकर : (१) हे अंशतः खरे आहे.

धामणी मुसळेपाडा नळ पाणीपुरवठा योजना सन २००८-०९ मध्ये
 मंजूर करण्यात आली असून योजनेची अंदाजपत्रकीय किंमत रुपये १६.९१
 लक्ष इतकी आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) व (४) हे अंशतः खरे आहे.

योजनेतील उंच साठवण टाकीचे काम वगळता सर्व उपांगे पूर्ण झाली आहेत. योजनेतून पाणीपुरवठा सुरु करण्यात आला आहे. तथापि, सद्यःस्थितीत भुजल पातळी खालावल्याने उद्भव कोरडा झालेला आहे. त्यामुळे योजना एप्रिल, २०१९ पासून बंद आहे. दिनांक १४ एप्रिल, २०१९ पासून टॅकरने पाणीपुरवठा सुरु केला आहे.

योजनेतील उंच साठवण टाकीसाठी उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या जागेचा वाद निर्माण झाला असल्यामुळे साठवण टाकीचे काम प्रलंबित आहे.

**राज्यातील शिक्षकांना विनाअट वरिष्ठ वेतनश्रेणी व
निवडश्रेणी मिळणेबाबत**

(१५) * ४७०४२ श्री.कपिल पाटील : तारांकित प्रश्न क्रमांक ३७७७३ ला दिनांक ९ मार्च, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील शिक्षकांना विनाअट वरिष्ठ वेतनश्रेणी व निवडश्रेणी मिळावी अशी मागणी आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१) हे खरे आहे.

(२) शिक्षकांना विनाअट वरिष्ठ व निवड वेतनश्रेणी लागू करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

नवीन अंशदान निवृत्ती योजनेतील शासनाचा हिस्सा जमा करणेबाबत

(१६) * ४७४४८ श्री.दत्तात्रय सावंत, श्री.बाळाराम पाटील, श्री.विक्रम काळे, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.किशोर दराडे : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात दिनांक १ नोव्हेंबर, २००५ नंतर जे शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी सेवेत आले त्या सर्वांना नवीन अंशदान निवृत्ती योजना लागू केली असून सदर योजनेत कपात झालेल्या रक्कमेवर शासनाने तेवढीच रक्कम जमा करून त्याचा व्याजासह शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांच्या हिशोबाची चिठ्ठी देणे आवश्यक आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सन २०१६-२०१७ या वर्षाचा शासनाचा १० टक्के हिस्सा शासनाने दिनांक २८ फेब्रुवारी, २०१८ रोजी दिला असून सन २०१७-२०१८ व २०१८-२०१९ या वर्षाचा या कर्मचाऱ्यांच्या कपात झालेल्या रक्कमेवर शासनाने शासनाचा हिस्सा जमा केला नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सन २०१७-२०१८ व २०१८-२०१९ पर्यंत जमा झालेल्या रक्कमेवर शासनाचा देय असलेला हिस्सा देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) व (३) हे खरे नाही, सन २०१६ ते मार्च, २०१९ पर्यंत क्षेत्रिय अधिकाऱ्यांनी केलेल्या मागणीनुसार कर्मचाऱ्यांच्या कपातीच्या समकक्ष शासनाचा हिस्सा जमा करण्यात आला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील तंत्रनिकेतन महाविद्यालयाच्या समस्या सोडविण्याबाबत

(१७) * ४६५६२ श्री.हेमंत टकले, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.किरण पावसकर, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.राहुल नार्वेकर, श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.रामराव वडकुते, श्री.खवाजा बेग, श्री.अब्दुल्लाखान दुर्गाणी, श्री.अनिल भोसले, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.सुभाष झांबड, श्री.प्रसाद लाड, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.प्रविण दरेकर, श्रीमती स्मिता वाघ, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यात अभियांत्रिकीप्रमाणे तंत्रविद्यानिकेतन पदविका अभ्यासक्रमाच्या जागा रिक्त असून बेरोजगारीचे प्रमाण वाढले असताना सुमारे २७ तंत्रनिकेतन संस्था चालकांनी महाविद्यालये बंद करण्याचे प्रस्ताव माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान तंत्र शिक्षण संचालनालयाकडे दाखल केले आहेत, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त निर्णयामुळे राज्यातील सुमारे पाच हजार जागा कमी होणार असून सदर तंत्र शिक्षण विद्यालये बंद करण्याची कारणे काय आहेत, तंत्रनिकेतन विद्यालये बंद करण्याची परवानगी शासनाने दिली आहे काय,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून तंत्रविद्यानिकेतन महाविद्यालये बंद झाल्यानंतर तेथील विद्यार्थ्यांची पर्यायी व्यवस्था करण्याबाबत तसेच तंत्रनिकेतन महाविद्यालयाच्या समस्या सोडविण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) होय.

(२) मागील दोन ते तीन वर्षांपासून काही विनाअनुदानित पदविका अभियांत्रिकी अभ्यासक्रमाच्या संस्थांमध्ये विद्यार्थ्यांच्या प्रवेशामध्ये घट होत असल्यामुळे काही संस्थांनी संस्था टप्प्याटप्प्याने बंद करण्यासाठी अखिल भारतीय तंत्र शिक्षण परिषद, नवी दिल्ली व संचालनालयाकडे प्रस्ताव सादर केले आहेत. तथापी सदर संस्था बंद करण्यास अद्याप शासनाने परवानगी दिलेली नाही.

(३) शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० करीता कोणत्याही संस्थेस संस्था बंद करण्यास अद्याप शासन मान्यता देण्यात आलेली नसल्यामुळे विद्यार्थ्यांची पर्यायी व्यवस्था करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

तसेच पदविका अभ्यासक्रमांच्या संस्थांमध्ये शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० करीता विद्यार्थ्यांच्या प्रवेशामध्ये वाढ होण्यासाठी शासनाकडून खालीलप्रमाणे कार्यवाही करण्यात आलेली आहे.

- १) तंत्रनिकेतनातील विद्यार्थ्यांचे प्रवेश वाढविण्याच्या दृष्टीने सहसंचालक, तंत्र शिक्षण विभागीय कार्यालय व संचालक, महाराष्ट्र राज्य तंत्र शिक्षण मंडळ, मुंबई यांच्याकडून एकत्रितपणे विभागवार कार्यशाळा आयोजित करून विद्यार्थ्यांचे व पालकांचे समुपदेशन करण्यात येत आहे.
- २) तंत्रनिकेतन प्रवेशासाठी माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळांमध्ये शिक्षण घेत असलेल्या विद्यार्थ्यांमध्ये जागृती घडविण्यासाठी कार्यशाळा आयोजित करण्याबाबत आवश्यक ते निदेश राज्यातील शिक्षणाधिकाऱ्यांना देण्याबाबत शालेय शिक्षण व क्रीडा विभागास दिनांक २५/०३/२०१९ च्या पत्रान्वये कळविण्यात आलेले आहे. त्यानुषंगाने शालेय शिक्षण व क्रीडा विभागाने त्याबाबत योग्य ती कार्यवाही करण्याबाबतचे आदेश त्यांचे दिनांक १५/०५/२०१९ चे पत्रान्वये संबंधितांना दिलेले आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

नागपूर शहरातील नाग नदी प्रदूषण निर्मुलनाचे काम सुरु करण्याबाबत

(१८) * ४७५३१ श्री.गिरीशचंद्र व्यास, प्रा.अनिल सोले, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नागपूर शहरातील नाग नदी प्रदूषण निर्मुलन प्रकल्प आराखडा शासनाने तयार केला असून सदर निर्मुलनाकरीता रुपये १२५२ कोटीची मंजूरी दिल्याचे दिनांक २४ एप्रिल, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, सदर नदीचे प्रदूषण निर्मूलनाचे काम शासन कधीपर्यंत सुरु करणार आहे, तसेच निर्मूलनाचे काम किती दिवसात पूर्ण होणे अपेक्षित आहे,
 (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.रामदास कदम : (१) व (२) नागपूर शहरातील नाग नदी प्रदूषण निर्मूलन प्रकल्पास राष्ट्रीय नदी संवर्धन संचालनालयाने दिनांक ०२/११/२०१६ रोजी तत्वतः मान्यता दिली असून त्यामध्ये केंद्र शासनाचा हिस्सा ६०% (७५१.३९ कोटी), राज्य शासन हिस्सा २५% (३१३.०८ कोटी) व नागपूर महानगरपालिका हिस्सा १५% (१८७.८४ कोटी) असणार आहे.

सदर प्रस्तावाच्या अनुषंगाने राज्य शासनाच्या कर्जाच्या रुपये ३१३.०८ कोटी च्या हिस्सा उपलब्ध करून देण्यास मा.मुख्य सचिव यांच्या अध्यक्षतेखाली स्थापित उच्चस्तरीय समितीने दिनांक ०३/०६/२०१९ रोजी आयोजित बैठकीमध्ये सहमती दर्शवून प्रस्तावास मा.मुख्यमंत्री यांची मान्यता घेण्याचे निर्देश दिले आहेत. त्यानुसार पुढील कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**अमरावती दुष्काळी तालुक्यातील महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांना
शुल्क माफ योजनेचा लाभ मिळण्याबाबत**

(१९) * ४७३७८ श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.रामहरी रुपनवर, डॉ.वजाहत मिर्झा : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अमरावती विद्यापीठांतर्गत येणाऱ्या पाच जिल्ह्यासाठी संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठाची उन्हाळी परीक्षा १ एप्रिल पासून प्रारंभ होत असताना, दुष्काळी तालुक्यातील महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांना शासनाने जाहीर केलेल्या, हिवाळी आणि उन्हाळी अशा दोन्ही परीक्षांच्या शुल्काची रक्कम माफ केली असतानाही महाविद्यालयातून शुल्काची रक्कम वसूल करण्यात येत असल्याने या दुष्काळी योजनेचा लाभ अजूनही विद्यार्थ्यांना मिळाला नसल्याचे माहे मार्च-एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, अमरावती विद्यापीठांतर्गत पाच जिल्ह्याशी संलग्नित ३८२ महाविद्यालयातील एकही विद्यार्थ्यांना योजनेचा लाभ मिळाला नसून शासनाने राज्यात जवळपास २१० तालुक्यात दुष्काळ जाहीर केला असतानाही सदर घोषणेची अंमलबजावणी होत नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदरहू घोषणेची अंमलबजावणी करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) हे खरे नाही.

(२) व (३) अमरावती विद्यापीठांतर्गत पाच जिल्ह्यात उच्च शिक्षण संचालनालयाच्या अधिनस्त एकूण ३२९ महाविद्यालये आहेत. मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांकरीता राबविण्यात येत असलेल्या विविध शिष्यवृत्ती योजनेंतर्गत व खुल्या प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क योजनेंतर्गत परीक्षा शुल्काची रक्कम मंजूर करण्यात येत असल्याने, अशा विद्यार्थ्यांना दुष्काळी योजनेंतर्गत परीक्षा शुल्क माफीची सवलत अनुज्ञेय नाही.

राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क योजनेंतर्गत २३३ महाविद्यालयातील ४,६९५ विद्यार्थ्यांना परीक्षा शुल्काची रक्कम प्रदान करण्यात आली आहे. उर्वरित ९६ महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांनी सदर योजनेंतर्गत अर्ज भरलेले नाही.

उक्त प्रवर्गात न मोडणाऱ्या व परीक्षा शुल्क माफीचे अर्ज सादर केलेल्या २ महाविद्यालयातील ८६ विद्यार्थ्यांच्या परीक्षा शुल्काची रक्कम संबंधित महाविद्यालयास प्रदान करण्यात आली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**कोकणासह राज्यातील ग्रामीण भागातील शासकीय शाळा
उत्तम दर्जाच्या होण्यासाठी कार्यवाही करण्याबाबत**

(२०) * ४६५७७ श्री.जयंत पाटील : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्य व केंद्र शासनाने शिक्षणाबाबत अवलंबविलेल्या धोरणामुळे ग्रामीण शिक्षण पध्दत बंद पडण्याची भिती निर्माण झाली असून नविन शैक्षणिक धोरणामुळे कोकणात ग्रामीण भागातील १ हजार १०० शाळा आणि राज्यात सुमारे ५ हजार शाळा ह्या एकशिक्षकी झाल्या आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, पहिली ते पाचवी या प्राथमिक वर्गासाठी केवळ एकशिक्षक असल्यामुळे पाच वर्गांना शिकविणार कधी तसेच शासनाने दिलेली शाळाबाह्य कामे करणार कधी अशी अनेक प्रश्नचिन्हे या शाळांसमोर आणि शिक्षकांसमोर आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, राज्यात एका बाजूला शहरी भागात वयाच्या तिसऱ्या वर्षापासून शिशु वर्ग सुरु होतात, या मुलांना नको असलेले शिक्षण देण्याचा अट्टाहास पालक करतात, जादा शुल्क घेवून पाळणाघर चालविल्याप्रमाणे वर्ग चालविले जातात आणि दुसऱ्या बाजूला ग्रामीण दुर्गम भागामध्ये सुसज्ज अशा शाळा शिक्षक उपलब्ध नसल्याने येथील मुलींना उत्तम शिक्षणापासून वंचित राहावे लागत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोकणासह राज्यातील ग्रामीण भागातील शासकीय शाळा उत्तम दर्जाच्या होण्यासाठी व शाळांना पुरेसे शिक्षक पुरविण्यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१) व (२) अंशतः खरे आहे.

(३) हे खरे नाही.

(४) पवित्र प्रणालीव्दारे राज्यातील शिक्षकांची रिक्त पदे भरणेची कार्यवाही सुरु आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी आणि विद्यार्थ्यांच्या समस्या
सोडविण्यासाठी "तक्रार निवारण समिती" स्थापन करण्याबाबत**

- (२१) * ४७१७१ डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे, अॅड.अनिल परब : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी आणि विद्यार्थ्यांच्या समस्या सोडविण्यासाठी "तक्रार निवारण समिती" ची तीन महिन्यात स्थापना करण्याबाबतच्या सूचना शिक्षण विभागाने विद्यापीठाला दिल्या होत्या, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उच्च व तंत्रज्ञान विभागाने सूचना देवूनही आज दोन महिन्याचा कालावधी उलटूनही तक्रार निवारण समितीची स्थापना न होण्यामागची कारणे काय आहेत,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार संबंधितांविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) व (२) हे खरे नाही.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

पुसद (जि.यवतमाळ) तालुक्यातील पुस नदी प्रदूषण मुक्त करण्याबाबत

- (२२) * ४७४४१ डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.सुधीर तांबे, आर्कि.अनंत गाडगीळ : सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) पुसद (जि.यवतमाळ) तालुक्यातील पुस नदी अरुंद नदीपात्र, ठिकठिकाणी साचलेले डबके आणि शहरातील गटाराचे पाणी यामुळे प्रदूषित झाल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ च्या दुसऱ्या सप्ताहात निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार पुसद येथील पुस नदी प्रदूषण मुक्त करण्याबाबत कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.रामदास कदम : (१) हे खरे आहे.

(२) व (३) पुसद शहरातून निर्माण होणारे घरगुती सांडपाणी विनाप्रक्रिया पुस नदीमध्ये मिसळत असल्याने पुस नदीचे प्रदूषण होत असल्याचे आढळून आले आहे. पुसद शहरामधून निर्माण होणाऱ्या सांडपाण्यावर प्रक्रिया करण्याकरीता सांडपाणी सनियंत्रण यंत्रणा बसविणे व भुयारी गटार योजना राबविण्याचे पुसद नगरपरिषदेच्या विचाराधीन असल्याचे मुख्याधिकारी, नगरपरिषद, पुसद यांनी कळविले आहे.

परभणी जिल्ह्यातील क्षमतेपेक्षा जास्तीच्या विद्यार्थ्यांचे प्रवेश रद्द करणेबाबत

(२३) * ४७०६० श्री.अब्दुल्लाखान दुर्राणी, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.विक्रम काळे : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) परभणी शहर व इतर लगतच्या शहराच्या कनिष्ठ महाविद्यालयामध्ये क्षमतेपेक्षा अधिक देण्यात आलेले प्रवेश रद्द करण्याबाबतचे आदेश राज्याच्या शालेय शिक्षण विभागाने शिक्षणाधिकारी, परभणी यांना माहे ऑगस्ट-सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान दिले आहेत, हे खरे आहे काय,
- (२) तसेच, सर्व विद्यार्थ्यांची बायोमॅट्रीक पध्दतीने उपस्थिती नोंदविण्याबाबतचा निर्णय माहे जून, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान महाविद्यालयांना कळविण्यात आला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शिक्षणाधिकारी, परभणी यांनी कोणती कार्यवाही केली तसेच कोर्चींग क्लासच्या हितासाठी शिक्षणाधिकारी, परभणी यांच्याकडून दुर्लक्ष होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१) व (२) हे खरे आहे.

(३) उच्च माध्यमिक विद्यालय/कनिष्ठ महाविद्यालयात प्रवेश क्षमतेपेक्षा अधिक विद्यार्थी प्रवेशित झाले आहे किंवा कसे याबाबत भरारी पथकांमार्फत तपासणी करण्यात आली असून, प्रवेश क्षमतेपेक्षा जादा प्रवेश दिलेल्या उच्च माध्यमिक विद्यालय/कनिष्ठ महाविद्यालयांना कारणे दाखवा नोटीस बजावण्यात आली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

जव्हार व मोखाडा (जि.पालघर) तालुक्यातील आदिवासींना पाणीपुरवठा करण्याबाबत

(२४) * ४६९०७ अॅड.राहुल नार्वेकर, श्री.आनंद ठाकूर, श्री.रविंद्र फाटक, अॅड.अनिल परब, श्री.विलास पोतनीस, डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे, श्री.हरिसिंग राठोड : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पाथर्डी ग्रुप ग्रामपंचायती अंतर्गत पाथर्डी आणि रामखिंड (ता.जव्हार, जि.पालघर) ह्या दोन मा.मुख्यमंत्र्यांनी दत्तक घेतलेल्या गावांमध्ये भीषण पाणी टंचाई असल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले असून उक्त गावांतील महिलांना हंडाभर पाण्यासाठी तासनतास विहिरीच्या कठड्यावर बसून राहावे लागते, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच जव्हार व मोखाडा (जि.पालघर) हे दोन्ही तालुके शासनाने दुष्काळग्रस्त जाहीर केले असून टंचाईग्रस्त गावांना त्वरीत पाणीपुरवठा करण्याचे आदेश दिले असून या दोन्ही तालुक्यातील किनिस्ते, शेलमपाडा, धामोडी, पाथर्डी डोंगरवाडी आणि वाशिंद या गावा-पाड्यांना अत्यंत अल्प

प्रमाणात पाणीपुरवठा केला जात असल्यामुळे तेथील आदिवासींचे हाल होत आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार उक्त तालुक्याच्या पाणी टंचाईची समस्या सोडविण्याकरीता तसेच आदिवासींना मुबलक पाणीपुरवठा होण्यासाठी कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.बबनराव लोणीकर : (१) पाथर्डी व रामखिंड या दोन गावांमध्ये पाणी टंचाई आहे, हे खरे नाही. तथापि, ग्रुप ग्रामपंचायत पाथर्डी अंतर्गत डोंगरवाडी, कुकडीभाती, सोलेपाडा, वांगणपाडा या गावात अंशतः पाणी टंचाई आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) हे खरे नाही.

उपरोक्त प्रकरणी तालुकास्तरावर पाहणी करण्यात आली असून सदर तालुक्यांच्या पाणी टंचाईवर मात करण्याकरीता पाणी टंचाई कृती आराखडा सन २०१८-१९ अंतर्गत विविध उपाययोजना घेण्यात आलेल्या आहेत.

दिनांक १०/०६/२०१९ च्या टॅकर अहवालानुसार पालघर जिल्ह्यातील ५० गावे व १९७ वाड्या यांना एकूण ४२ टॅकरद्वारे पाणीपुरवठा करण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील नद्यांचे संरक्षण आणि संवर्धन करण्यासाठी धोरण आखण्याबाबत

(२५) * ४६६०३ श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.सुधीर तांबे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.मोहनराव कदम, श्री.अमरिशभाई पटेल, श्री.दत्तात्रय सावंत, श्री.बाळाराम पाटील, श्री.विक्रम काळे, श्री.सतेज ऊर्फ बंटी पाटील, श्री.किरण पावसकर, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.हेमंत टकले, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.आनंद

ठाकूर, श्री.ख्वाजा बेग, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.नागोराव गाणार, श्री.प्रकाश गजभिये, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४५०४५ ला दिनांक २० नोव्हेंबर, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यातील सुमारे ५३ नद्या प्रदूषित असून त्यापैकी गोदावरी, मुळा-मुठा, मिठी, मोरना, वैनगंगा व इतर नद्या जास्त प्रदूषित असून या नद्यांमध्ये आसपासच्या परिसरातील विनाप्रक्रिया सांडपाणी सोडण्यात येत असल्याने नद्यांच्या प्रदुषणामुळे नागरिकांच्या तसेच पशुधनाच्या आरोग्यावर परिणाम होत असल्याचे राज्य शासनाच्या व महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाच्या माहे फेब्रुवारी, २०१९ च्या पहिल्या आठवड्यात निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, नद्यांच्या प्रदूषणावर उपाययोजना करण्यासाठी राष्ट्रीय हरित लवादाने दिनांक १० फेब्रुवारी, २०१९ रोजी काही निर्देश दिलेले आहेत, तसेच राज्यातील प्रदूषित नद्यांची संख्या सर्वाधिक असल्याचेही राष्ट्रीय हरित लवादाने (एनजीटी) स्पष्ट केले असून शासनाला पुढील सहा महिन्यांच्या कालावधीत घनकचरा व्यवस्थापन नियम २०१६ च्या तरतुदीनुसार शहरे आणि पंचायती प्रदूषण मुक्त करण्याचे आदेश दिले आहेत, तसेच घनकचरा व्यवस्थापन नियम २०१६ चे काटेकोर पालन करण्याबाबतचा अहवाल दर चार महिन्यांनी सादर करण्याचे आदेश मुख्य सचिवांना दिल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, राज्यातील नद्यांचे संरक्षण आणि संवर्धन धोरणाअभावी नद्या प्रदूषित होत असून नद्यांच्या संरक्षणासाठी धोरण आखण्याचे आदेश मा.उच्च न्यायालयाने शासनाला दिले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, राज्यात प्रदूषित शहरांची संख्या अधिक असल्याचे सन २०१५ च्या अहवालातून स्पष्ट झाल्यानंतर राज्यातील ३० हून अधिक जिल्ह्यातील पाण्याचे नमूने गोळा करण्यात आले असता ते प्रदूषित असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय, तसेच या प्रदूषित नद्या कोणकोणत्या आहेत व नद्या प्रदूषित होण्याची कारणे काय आहेत,
- (५) तसेच भीमा नदी काठी असलेल्या अनेक औद्योगिक वसाहतीमधून प्रक्रिया न करता दूषित पाणी नदी पात्रता सोडले जात असल्याची बातमी अनेक वृत्तपत्रांमधून प्रसिध्द झाली असून दूषित पाण्यामुळे अनेक प्रकारचे

आजार पुणे, सोलापूर या जिल्ह्यातील नागरिकांना झाल्याचे निष्पन्न झाले आहे, हे खरे आहे काय,

(६) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून प्रक्रिया न करता भीमा नदी पात्रात दूषित पाणी सोडणाऱ्या कंपन्यांविरुद्ध कारवाई करून राज्यातील नद्यांचे संरक्षण आणि संवर्धन करण्यासाठी धोरण आखण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.रामदास कदम : (१) मा.राष्ट्रीय हरित लवाद, दिल्ली यांच्याकडे दाखल मूळ अर्ज क्र. ६७३/२०१८ मध्ये मा.लवादाने दिलेल्या आदेशामध्ये राज्यातील नद्यांमध्ये ५३ प्रदूषित पट्टे असल्याचे नमूद करण्यात आले आहे.

(२) हे खरे आहे.

नागरी घनकचरा व्यवस्थापन नियम, २०१६ च्या अनुषंगाने मा.राष्ट्रीय हरित लवाद, दिल्ली यांच्याकडे दाखल मूळ अर्ज क्र. ६०६/२०१८ मध्ये मा.लवादाने दिनांक ०८/०४/२०१९ रोजी दिलेल्या आदेशानुसार मा.मुख्य सचिव यांनी दर तीन महिन्यांनी अहवाल सादर करण्याचे निर्देश दिले आहेत. याबाबतचा प्रथम अहवाल दिनांक १० जुलै, २०१९ रोजी सादर करण्याबाबत सुचित करण्यात आले आहे.

(३) मा.उच्च न्यायालय, मुंबई यांनी त्यांच्याकडे दाखल जनहित याचिका क्र. १४/२०१४ - वनशक्ती पब्लिक ट्रस्ट विरुद्ध भारत सरकार व इतर मध्ये नद्यांचे संरक्षण आणि धोरण आखण्याचे निर्देश केंद्रीय पर्यावरण, वन व वातावरणीय बदल मंत्रालयास दिले आहेत. याबाबत केंद्रीय पर्यावरण, वन व वातावरणीय बदल मंत्रालयाकडून नद्यांचे संरक्षण आणि धोरण आखण्याचे काम सुरु करण्यात आले आहे.

(४) अ) महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळात २०१८ मध्ये संकलित केलेल्या माहितीवरून नदीच्या पाण्याची गुणवत्ता लक्षात घेता ५३ पैकी १२ नद्यांचे पट्टे कमी प्रदूषित आढळून आले आहेत.

आ) देशातील नद्यांच्या प्रदूषित पट्ट्यांबाबत मा.राष्ट्रीय हरित लवाद, दिल्ली यांच्याकडे दाखल मूळ अर्ज क्र. ६७३/२०१८ मध्ये मा.लवादाने संपूर्ण देशातील नद्यांमधील प्रदूषित पट्ट्यांचे वर्गीकरण १ ते ५ प्रकारांमध्ये केले

असून त्यामध्ये राज्यातील गोदावरी, कालू, कुंडलीका, मिठी, मोरना, मुळा, मुठा, निरा, वेल, भीमा, इंद्रायणी, मुळा-मुठा, पवना, वैनगंगा, वर्धा, घोड, कन्हन, कोलार, कृष्णा, मोर, पातळगंगा, पेढी, पेनगंगा, पुर्णा, तापी, उरमोडी, वेन्ना, वाघुर, वेना, बिंदुसरा, बोरी, चंद्रभागा, दारणा, गिरना, हिवारा, कोयना, पेल्हार, सिना, तितुर, अंबा, भातसा, गोमई, कान, मांजरा, पंचगंगा, पांझरा, रंगावली, सावित्री, सुर्या, तानसा, उल्हास, वैतरना, वशिष्ठी या नद्यांमधील ५३ प्रदूषित पट्ट्यांचा समावेश करण्यात आला आहे.

इ) शहरी / ग्रामीण भागातून निर्माण होणारे घरगुती सांडपाणी तसेच औद्योगिक कारखान्यांमधून निर्माण होणारे औद्योगिक सांडपाणी विनाप्रक्रिया नदीमध्ये सोडणे इ. कारणांमुळे नदीचे प्रदूषण होते.

(५) हे खरे नाही.

औद्योगिक वसाहतीमधून निघणारे सांडपाणी हे प्रत्यक्षरित्या नदीमध्ये मिसळत नाही.

जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद, पुणे यांचेकडून प्राप्त अहवालानुसार माहे फेब्रुवारी, २०१९ दरम्यान पुणे जिल्ह्यात जलजन्य आजारांच्या रुग्णात लक्षणीय वाढ झाली नाही तसेच कोणत्याही जलजन्य साथीचा उद्रेक झालेला नाही.

जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद, सोलापूर यांच्याकडून प्राप्त अहवालानुसार भीमा नदीकाठावरील कोणत्याही गावामध्ये मागील ३ वर्षांमध्ये जलजन्य आजाराचा एकही उद्रेक झालेला नाही.

(६) कोणत्याही उद्योगाने भीमा नदीपात्रामध्ये विनाप्रक्रिया सांडपाणी सोडल्याचे महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळास निदर्शनास आले नसल्याने त्यानुषंगाने त्यांच्याकडून उद्योगांवर कारवाई करण्यात आलेली नाही.

पर्यावरण संरक्षण कायदा, १९८६ च्या कलम ३, ५ व ६ अन्वये राज्यातील नद्यांचे संरक्षण आणि संवर्धन करण्याचे धोरण ठरविण्याचा अधिकार केंद्रिय पर्यावरण, वने व वातावरणीय बदल मंत्रालयास आहे. त्यानुषंगाने प्रारूप धोरण केंद्रिय पर्यावरण मंत्रालयाने तयार केले असून त्याबाबत राज्य शासनाचे अभिप्राय केंद्रिय पर्यावरण मंत्रालयास सादर करण्यात आले आहेत.

राज्यातील मुस्लीम बांधवांची हज सबसिडी बंद केल्याबाबत

(२६) * ४६७५२ श्री.ख्वाजा बेग, श्री.हेमंत टकले, अॅड.राहुल नार्वेकर, श्री.आनंद ठाकूर : सन्माननीय अल्पसंख्यांक विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यातील मुस्लीम बांधवांची हज सबसिडी बंद करण्यात आली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, बंद करण्यात आलेल्या सबसिडीचा उपयोग मुस्लीम मुलामुलींच्या शिक्षणासाठी करण्यात येणार होता, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सन २०१८-१९ या शैक्षणिक वर्षात सबसिडीच्या रक्कमेतून राज्यातील किती मुलामुलींना त्याचा शैक्षणिक लाभ देण्यात आला व तो कोणत्या योजनेद्वारे देण्यात आला, त्याचे स्वरूप काय,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१), (२) व (३) हज सबसिडी हा विषय राज्य शासनाच्या अखत्यारितील नसून केंद्र शासनाशी निगडीत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील ग्रंथालयांना दर्जा वाढ देऊन निधी उपलब्ध करून देण्याबाबत

(२७) * ४६८९१ श्री.सतिश चव्हाण, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.हेमंत टकले, श्री.विक्रम काळे, श्री.अब्दुल्लाखान दुराणी, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.किरण पावसकर : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यात अ,ब,क आणि ड वर्गाची १२८६१ ग्रंथालये असून त्यापैकी ४०५१ ग्रंथालये मराठवाड्यात आहेत तसेच राज्यात सार्वजनिक ग्रंथालयात १२४७७ कर्मचारी काम करीत असून त्यापैकी ६७८८ कर्मचारी मराठवाड्यातील ग्रंथालयात काम करीत आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, ग्रंथालय कर्मचाऱ्यांना वेतनश्रेणी, सेवाशर्ती यासाठी मा.व्यंकपा पत्की समितीचा अहवाल शासनाने दिनांक १८ ऑक्टोबर, २००८ रोजी स्विकारला असून सन २००८ पासून सार्वजनिक ग्रंथालयांना दर्जा वाढ दिलेली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून मा.व्यंकपा पत्की समितीच्या अहवालाप्रमाणे राज्यातील ग्रंथालयांना दर्जा वाढ देऊन निधी उपलब्ध करून देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) नाही. राज्यात ३१ मार्च, २०१९ अखेर अ,ब,क आणि ड वर्गाची एकूण १२,१४९ ग्रंथालये आहेत. त्यापैकी मराठवाड्यात एकूण ४०५० ग्रंथालये आहेत. राज्यातील एकूण ग्रंथालयांमध्ये आकृतिबंधानुसार २१,६१३ सेवक असून मराठवाड्यातील एकूण ग्रंथालयांमध्ये ४५९९ सेवक आहेत.

(२) व (३) व्यंकपा पत्की समितीने सन २००२ मध्ये शासनास अहवाल सादर केला असून तदनंतर २००४-०५ मध्ये शासनमान्य सार्वजनिक ग्रंथालयांच्या विद्यमान अनुदानात दुप्पट वाढ करण्यात आली आहे. तसेच सन २०१२-१३ पासून ग्रंथालयाच्या विद्यमान अनुदानात ५० % वाढ करण्यात आली आहे. तसेच सन २०११-१२ पर्यंत ग्रंथालयांना नियमातील तरतुदीनुसार दर्जावाढ देण्यात आली आहे.

दिनांक ०६ मार्च, २०१३ रोजी झालेल्या मंत्रिमंडळाच्या निर्णयानुसार दिनांक २२ मार्च, २०१३ चा शासन निर्णय निर्गमित करण्यात आला आहे. त्यानुसार सन २०१२-१३ या आर्थिक वर्षापासून शासनमान्य सार्वजनिक ग्रंथालयांना दर्जांन्ती देण्याची प्रक्रिया स्थगित आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**ठाण्यातील १३ अध्यापक महाविद्यालयात एकाही
विद्यार्थ्याने प्रवेश घेतला नसल्याबाबत**

(२८) * ४७९०३ अॅड.निरंजन डावखरे : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) ठाण्यातील १३ अध्यापक महाविद्यालयात मागील तीन वर्षात एकाही विद्यार्थ्याने प्रवेश घेतला नसल्याची माहिती माहे फेब्रुवारी, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, आठ वर्षापासून बंद असलेल्या शिक्षक भरती टी.ई.टी.सी.ई.टी. परीक्षांमुळे अभ्यासक्रमांवर परिणाम, शिक्षक भरतीप्रश्नी शिक्षण विभागाने घेतलेले निर्णय यामुळे विद्यार्थी प्रवेश घेत नाहीत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून याबाबत निर्णय घेऊन अध्यापक महाविद्यालयांना सुरु ठेवण्याकरीता कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**केंद्र शासनाने शालेय पोषण आहार योजनेच्या अनुदानाचे वितरण
शाळांच्या खात्यावर जमा करण्याबाबत**

(२९) * ४७०२७ श्री.आनंदराव पाटील, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, डॉ.सुधीर तांबे, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.हरिसिंग राठोड : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) केंद्र शासनाने शालेय पोषण आहार योजनेचे अनुदान वितरण थेट शाळांच्या खात्यावर जमा करण्याचा निर्णय घेतला असल्याचे दिनांक १८ मार्च, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, पब्लिक फायनान्शिअल मॅनेजमेंट सिस्टिम या प्रणालीच्या माध्यमातून माहे एप्रिल, २०१९ पासून हे अनुदान वितरीत होणार आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर प्रणालीचे अधिकाऱ्यांना प्रशिक्षण व त्यामध्ये राज्यातील सर्व शाळांची नोंदणी करण्यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१) हे खरे आहे.

(२) हे खरे आहे.

(३) PFMS प्रणालीद्वारे अनुदानाचे वितरण करण्यासाठी सर्व संबंधित अधिकारी/कर्मचारी यांना प्रशिक्षण देण्यात आले असून सद्यःस्थितीत शाळास्तरावर PFMS प्रणालीची नोंदणी करण्याची कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**परभणी जिल्ह्यातील अनेक गावांमध्ये भीषण
पाणीटंचाई निर्माण झाल्याबाबत**

(३०) * ४७२८४ श्री.विप्लव बाजोरिया : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) परभणी जिल्ह्यातील सेनगाव शहरासह तालुक्यातील अनेक गावांमध्ये पाणीटंचाई निर्माण झाली असल्याने पाणीटंचाई दूर करण्याकरीता निम्न दुधना प्रकल्पातून पाणी सोडण्याबाबत ग्रामस्थांकडून मागणी होत आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, ग्रामस्थांना पाण्यासाठी भरउन्हात भटकंती करण्याची वेळ आली असल्याने उक्त मागणीनुसार शासनस्तरावर कोणता निर्णय घेण्यात आला आहे तसेच पाणीटंचाई निवारणार्थ कोणती उपाययोजना करण्यात आली वा येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.बबनराव लोणीकर : (१) परभणी जिल्ह्यामध्ये सेनगाव शहर/तालुका समाविष्ट नाही.

तथापि, परभणी जिल्ह्यातील सेलू मानवत, परभणी व जितूर तालुक्यांमध्ये पाणी टंचाई निर्माण झाली असल्याने निम्न दुधना प्रकल्पातून नदीमार्गे पाणी सोडण्याची मागणी करण्यात आली होती, हे खरे आहे.

(२) सदर मागणीनुसार दुधना प्रकल्पातून १५.०० द.ल.घ.मी. पाणी सोडण्याबाबतचा निर्णय घेण्यात आला असून दुधना प्रकल्पातून नदी मार्गे दिनांक ०१/०६/२०१९ रोजी पाणी सोडण्यात आले आहे.

पूर्णा शहराकरीता पूर्णा नदीवरील तसेच परभणी शहराकरीता राहटी येथील बंधारा भरण्यात आल्यामुळे नदी काठावरील गावांच्या उद्भवाच्या पाणी पातळीमध्ये वाढ झाली आहे.

तसेच पिण्याच्या पाण्याच्या टंचाई निवारणार्थ विविध उपाययोजना घेण्यात आलेल्या आहेत.

दिनांक १०/०६/२०१९ च्या टॅकर अहवालानुसार परभणी जिल्ह्यातील ७६ गावे व १५ वाड्या यांना एकूण ९४ टॅकरव्दारे पाणीपुरवठा करण्यात येत आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**अकोला, वाशिम व बुलढाणा जिल्ह्यात पाणी टंचाई
निवारणार्थ उपाययोजना करण्याबाबत**

(३१) * ४७२१८ श्री.गोपिकिशन बाजोरीया, श्री.विप्लव बाजोरिया : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) अकोला, वाशिम व बुलढाणा जिल्ह्यात दुष्काळग्रस्त भीषण परिस्थिती निर्माण झाली असून काही गावांना टँकरद्वारे पाणीपुरवठा करावा लागत असल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, बुलढाणा जिल्ह्यात केवळ १७ टक्के जलसाठा असल्याने पिण्याच्या पाण्याला प्रथम प्राधान्य द्यावे लागणार आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, अमरावती विभागातील पाचही जिल्ह्यातील सुमारे ३ लाख २४ हजार २६ नागरिकांना सदयःस्थितीत टँकरद्वारे पाणीपुरवठा केला जात असून विभागातील सुमारे ६७० गावात नागरिकांना भीषण पाणी टंचाईला सामोरे जावे लागणार आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार पश्चिम विदर्भावर ओढवलेल्या दुष्काळ परिस्थितीची पाहणी करून जिल्ह्यातील पाणीटंचाई निवारणासाठी कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे, तसेच उक्त जिल्ह्यांमध्ये शासन दुष्काळ जाहीर करणार आहे काय,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.बबनराव लोणीकर : (१) हे खरे आहे,

अकोला जिल्ह्यात दिनांक ०३ जून, २०१९ च्या टँकर अहवालानुसार ३२ गावांसाठी ३५ टँकर, वाशिम जिल्ह्यासाठी ५२ गावांसाठी ५० टँकर व बुलढाणा जिल्ह्यासाठी २४५ गावांसाठी २६४ टँकरद्वारे पाणीपुरवठा करण्यात येत आहे.

(२) हे खरे आहे,

सदयःस्थितीत बुलढाणा जिल्ह्यामध्ये ९.८२% पाणीसाठा (मृत व उपयुक्त) शिल्लक आहे.

(३) व (४) हे खरे आहे,

अमरावती विभागातील सुमारे ७ लाख ८१ हजार नागरिकांना सदयःस्थितीत ४४२ टँकरद्वारे ४२१ गावांना पाणीपुरवठा केला जात आहे.

अमरावती विभागासाठी पाणी टंचाई निवारणार्थ २४२४ गावांसाठी २६०० उपाययोजना घेण्यात आलेल्या आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मुंबईतील शालेय विद्यार्थ्यांमध्ये तणावग्रस्त
स्थिती निर्माण झाल्याबाबत**

(३२) * ४७१८८ श्री.अमरिशभाई पटेल, श्री.रामहरी रुपनवर : सन्माननीय

शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबईमध्ये तणावग्रस्त शालेय बालकांची संख्या सर्वाधिक असल्याचे दिनांक ११ एप्रिल, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी स्कूलड्युड डॉट कॉम संस्थेमार्फत एक सर्वेक्षण देशातील ८ प्रमुख शहरांमध्ये माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान करण्यात आले यामध्ये १० ते १८ वयोगटातील पाच हजार बालकांची पाहणी करण्यात आली असून त्या अंतर्गत मुंबईतील २ हजार विद्यार्थ्यांचे सर्वेक्षण करण्यात आले, त्यामध्ये ८० टक्के विद्यार्थ्यांना शालेय व शिक्षणकेंद्री तणावाचा सामना करावा लागत असल्याने यासाठी आफ्टर स्कूल एंगेजमेंट प्रोग्रामची आवश्यकता आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून शालेय विद्यार्थ्यांमधील तणाव दूर होण्यासाठी आफ्टर स्कूल एंगेजमेंट प्रोग्रामची आवश्यकता असल्याने सदरहू प्रोग्राम तणावग्रस्त बालक असलेल्या शाळांमध्ये आयोजित करण्यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१) व (२) हे खरे नाही.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**केंद्रीय स्वयंपाकगृह प्रणालीद्वारे शालेय पोषण आहार
योजना राबविण्याबाबत**

(३३) * ४७८८३ श्री.विनायकराव मटे : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शालेय पोषण योजना ही केंद्रीय स्वयंपाकगृह प्रणालीद्वारे राबविण्याचा निर्णय शासनाने दिनांक १६ मार्च, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास घेतला असून सदर निर्णयामुळे बीड जिल्ह्यातील सहा हजार सातशे महिलांना रोजगार मिळणार असून शालेय पोषण योजनेत महिलांचे सक्षमीकरण करण्याच्या हेतुने प्राधान्याने विधवा परित्यक्त्या, घटस्फोटीत, गरजू महिला यासह इतर बिकट परिस्थितीतील महिलांना रोजगार देण्यात आला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदरील महिलांचा केंद्रीय स्वयंपाकगृह योजनेमुळे रोजगार गेल्यास त्यांचे इतर ठिकाणी समायोजन करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) व (३) केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार आणि मा.उच्च न्यायालयाच्या निर्देशानुसार नागरी भागात जेथे स्वयंपाकगृह उपलब्ध नाही, अशा ठिकाणी केंद्रीय स्वयंपाकगृह प्रणालीद्वारे शालेय पोषण आहार योजना राबविणे आवश्यक आहे. त्यानुसार स्वारस्याची अभिव्यक्ती अर्ज प्रक्रिया राबविताना स्थानिक गरजा व परिस्थिती विचारात घेवून आवश्यकतेनुसार केंद्रीय स्वयंपाकगृह प्रणालीसाठी संस्थांची निवड करण्याचे अधिकार स्थानिक स्वराज संस्थाना देण्यात आले आहेत.

**देगलूर (जि.नांदेड) तालुक्यात अशुध्द पाण्याची
विक्री होत असल्याबाबत**

(३४) * ४७२४८ श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.हरिसिंग राठोड : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४३४४८ ला दिनांक ९ जुलै, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय अन्न व औषध प्रशासन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) देगलूर (जि.नांदेड) तालुक्यात अत्यल्प पर्जन्यमान झाल्याने शहरातील व तालुक्यातील बहुतांश पाणी प्लांट चालकांनी शासनाच्या सर्व नियमांचे उल्लंघन करून शुध्द पाण्याच्या नावाखाली अशुध्द पाण्याच्या वाटपाचा प्रकार सुरु केल्याचे दिनांक ११ जानेवारी, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, अशुध्द पाण्यामुळे नागरिकांचे आरोग्य धोक्यात आल्याने सदर प्रकरणी शासनाने चौकशी करून नागरिकांना शुध्द पाणी मिळण्याबाबत कार्यवाही करून पाणी प्लांट चालकांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.जयकुमार रावल : (१) हे खरे नाही.

(२) प्रश्न उद्भवत नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**माहिम, मुंबई येथील "मुंबई हिंदी विद्यापीठा" च्या
पदव्या बोगस असल्याबाबत**

(३५) * ४६७६२ श्री.विलास पोतनीस : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) माहिम, मुंबई येथील "मुंबई हिंदी विद्यापीठ" तर्फे घेण्यात येणाऱ्या परीक्षांना राज्य शासनाने सन २००७ मध्ये शासन निर्णय काढून बी.ए. पदवीची समकक्षता दिली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त विद्यापीठातील पदवीला पंजाब व हरयाणा उच्च न्यायालयात आव्हान दिले असता या विद्यापीठाने दिलेल्या पदव्या बोगस ठरविण्यात आल्या असून विद्यापीठास विद्यापीठ अनुदान आयोगाची (यु.जी.सी.) मान्यता नसल्याचेही स्पष्ट झाले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार सदर प्रकरणातील दोषींवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) होय.

मुंबई हिंदी विद्यापीठ या संस्थेच्या "साहित्य सुधाकर" या पदवीस केवळ हिंदीच्या दर्जा पुरतीच पदवी समकक्षता दिनांक २८/०२/२००७ च्या शासन निर्णयान्वये प्रदान करण्यात आली आहे. या पदवीस संपूर्ण बी.ए.पदवी परीक्षेच्या समकक्ष मान्यता देण्यात आलेली नाही.

(२) अंशतः खरे आहे.

मा.उच्च न्यायालय, पंजाब-हरियाणा यांनी मुंबई हिंदी विद्यापीठाची पदवी ही केवळ हिंदी स्तर मर्यादित पदवी असल्याने विद्यापीठीय बी.ए. पदवीशी समकक्ष नसल्याचे निरीक्षण नोंदविले आहे. सदर पदवीची समकक्षता ही हिंदी दर्जा पुरतीच मर्यादित असेल आणि संपूर्ण पदवी परीक्षेच्या बरोबर मान्यता मिळणार नाही ही समकक्षेची दिनांक १४ जून, १९९९ च्या शासन निर्णयातील अट दिनांक २८ फेब्रुवारी, २००७ च्या शासन निर्णयामध्ये कायम ठेवण्यात आली आहे. सदर संस्थेमार्फत विद्यापीठ अनुदान आयोग मान्यताप्राप्त विद्यापीठीय पदवी दिली जात नाही.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**हिंगोली जिल्ह्यातील राष्ट्रीय पेयजल योजनेचा सुधारित
प्रस्ताव तयार करण्याबाबत**

(३६) * ४७१०१ श्री.रामराव वडकुते, श्री.विक्रम काळे, श्री.अब्दुल्लाखान
दुराणी : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा
करतील काय :-

(१) हिंगोली जिल्ह्यातील राष्ट्रीय पेयजल योजनेत ८७ गावांचा पाणीपुरवठा
योजनांचा आराखडा मंजूर झाला असून त्यापैकी शासनाकडे पाठविलेल्या १३
गावांच्या प्रस्तावावर शासनाने पुढील १५ वर्षांच्या लोकसंख्येच्या अनुषंगाने
योजना तयार करून अहवाल पुन्हा जिल्हा परिषदेकडे माहे फेब्रुवारी, २०१९
मध्ये वा त्यादरम्यान पाठविला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त कामाची व्याप्ती पाहता खाजगी यंत्रणेमार्फत सर्व्हे करून
मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, हिंगोली यांनी योजनेचे प्रस्ताव
तयार करण्यास संबंधित अधिकाऱ्यांना सांगितल्यानुसार जिल्हा परिषद,
हिंगोली यांनी सुधारीत प्रस्ताव तयार करून शासनाकडे पाठविला आहे काय,
अहवाल शासनाकडे पाठविला नसल्यास तो केव्हापर्यंत पाठविण्यात येईल,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सुधारित प्रस्ताव
तयार करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.बबनराव लोणीकर : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) व (३) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, हिंगोली यांनी दिनांक
२१/२/२०१९ च्या पत्रान्वये मुख्य अभियंता, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण,
यांचेकडे १३ सुधारित प्रस्ताव तयार करून सादर केले. दिनांक २२/२/२०१९
रोजी झालेल्या तांत्रिक समितीच्या बैठकीमध्ये सदरच्या १३ प्रस्तावांपैकी १०
प्रस्तावास शेरें पूर्ततेच्या अधिन राहून मान्यता देण्यात आली आहे.

उर्वरित प्रस्तावांबाबत दरडोई खर्च जास्त असल्याने शासनाकडे
पाठविण्यात येत आहे व एक प्रस्ताव त्रुटी पूर्तता करणेकरीता परत करण्यात
आला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**दिघा (नवी मुंबई) येथील खाजगी शाळेच्या शिक्षिकेकडून इंग्रजी
विषयाच्या उत्तरपत्रिका गहाळ झाल्याबाबत**

(३७) * ४६७३९ श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.अमरनाथ राजूरकर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.सुधीर तांबे, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.मोहनराव कदम, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.जनार्दन चांदूरकर : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) दिघा (नवी मुंबई) येथील खाजगी शाळेच्या शिक्षिकेकडून पुर्वपरीक्षा दिलेल्या १० वीच्या ७ विद्यार्थ्यांच्या इंग्रजी विषयाच्या उत्तरपत्रिका गहाळ झाल्याचे दिनांक २० मार्च, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी रबाळे एमआयडीसी पोलीस ठाण्यात उत्तरपत्रिका गहाळ झाल्याची तक्रार दाखल करण्यात आली, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून विद्यार्थ्यांचे नुकसान न होण्यासंदर्भात कार्यवाही करून संबंधित दोषींविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१) सदर माध्यमिक शाळेमधून माध्यमिक शालांत प्रमाणपत्र (इ.१० वी) परीक्षा मार्च, २०१९ च्या जून्या अभ्यासक्रमाच्या इंग्रजी विषयाच्या उत्तरपत्रिका गहाळ झाल्या आहेत.

(२) हे खरे आहे.

(३) संबंधित विद्यार्थ्यांच्या गुणांसंदर्भात मंडळाच्या धोरणानुसार हरविलेल्या उत्तरपत्रिकेच्या विषयासाठी विद्यार्थ्यांना विहित गुणदान करण्यात आलेले असून या विद्यार्थ्यांचे संबंधित विषयात नुकसान होणार नाही याची दक्षता घेण्यात आलेली आहे. यानुषंगाने संबंधित कर्मचाऱ्यांविरुद्ध नियमानुसार कारवाई करण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्य शिक्षण मंडळाच्या परिक्षेला बसलेल्या विद्यार्थ्यांची
संख्या वाढण्याबाबत**

(३८) * ४७१३६ अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्य शिक्षण मंडळाच्या यंदाच्या १० वी च्या परिक्षेला बसलेल्या विद्यार्थ्यांची संख्या गेल्या वर्षीच्या तुलनेत ५० हजाराने कमी झाल्याचे दिनांक १ मार्च, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून विद्यार्थ्यांची कमी झालेली संख्या वाढावी यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१) हे खरे नाही.

(२) व (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**डिप्लोमाधारक विद्यार्थ्यांच्या अभियांत्रिकी प्रवेशासाठी घेतलेल्या
निर्णयाचा फेरविचार करण्याबाबत**

(३९) * ४६७२९ श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.धनंजय मुंडे, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.खवाजा बेग, श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.किरण पावसकर : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अभियांत्रिकी पदविका अभ्यासक्रमानंतर पदविका (डिप्लोमा) धारक विद्यार्थ्यांला सन २०१९-२०२० या शैक्षणिक वर्षापासून अभियांत्रिकी प्रवेशासाठी पदवी अभ्यासक्रमाच्या दुसऱ्या वर्गाला २० टक्के कोटयातून थेट प्रवेश मिळत होता मात्र राज्य शासनाच्या मागणीवरून सदर २० टक्के कोटा

कमी करुन तो १० टक्के इतका करण्याचा निर्णय अखिल भारतीय तंत्र शिक्षण परिषदेने (एआयसीटीई) माहे फेब्रुवारी, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान घेतला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त निर्णयाच्या अनुषंगाने दुसऱ्या वर्गात थेट पदवी अभ्यासक्रमाच्या प्रवेशासाठीच्या सुमारे १० हजारा पेक्षा जास्त जागा कमी होणार आहेत, तसेच अभियांत्रिकीसाठी २० टक्के जागा राखीव असून डिप्लोमासाठी प्रवेश घेतलेल्या मागील वर्षातील विद्यार्थ्यांवर यामुळे अन्याय झाला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, १० टक्के जागा कमी करण्याच्या निर्णयाचा फेरविचार करण्याची विनंती अखिल भारतीय तंत्र शिक्षण परिषदेला राज्य शासनाने करावी, तसेच, घेतलेल्या निर्णयाची अंमलबजावणी शैक्षणिक वर्ष २०२०-२०२१ पासून करावी, अशी मागणी विरोधी पक्ष नेते, विधान परिषद यांनी माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान शासनाला पत्राव्दारे केली, हे खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करुन कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, तसेच याबाबत काही निर्णय घेण्यात आला आहे काय,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) नाही. तथापि, शैक्षणिक वर्ष २०१९-२०२० पासून पदविका अभ्यासक्रम पूर्ण केलेल्या विद्यार्थ्यांना अभियांत्रिकी पदवी अभ्यासक्रमाच्या दुसऱ्या वर्गात प्रवेश घेण्यासाठीचा कोटा अखिल भारतीय तंत्र शिक्षण परिषदेने २० टक्केवरून १० टक्के केला आहे.

(२) अभियांत्रिकी पदवी अभ्यासक्रमाच्या थेट व्दितीय वर्षासाठी पदविकाधारक विद्यार्थ्यांना असलेला २० टक्के कोटा १० टक्क्यावर आल्यामुळे विद्यार्थ्यांना प्रवेशासाठी कमी जागा उपलब्ध होणार आहेत.

(३) प्रश्न भाग-३ मध्ये नमूद केलेले या विषयाचे पत्र प्राप्त झाल्याचे आढळून येत नाही.

(४) अभियांत्रिकी अभ्यासक्रमांचे प्रवेशासाठी प्रवेश पात्रता आणि प्रवेशाचा कोटा ठरविण्याचे अधिकार अखिल भारतीय तंत्र शिक्षण परिषद, नवी दिल्ली या शिखर संस्थेस असल्यामुळे राज्य शासनाच्या स्तरावर याबाबत स्वतंत्र निर्णय घेता येत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**पश्चिम द्रुतगती महामार्गालगत असलेल्या देवीपाडा येथील
म्हाडाच्या मैदानात मिनी स्टेडियम उभारण्याबाबत**

(४०) * ४७५८३ श्री.प्रविण दरेकर, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय क्रीडा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई पश्चिम उपनगरातील मागाठाणे विधानसभा मतदार संघात पश्चिम द्रुतगती महामार्गालगत असलेल्या देवीपाडा येथील म्हाडाच्या मैदानात अद्ययावत असे सर्व सोयी सुविधा उपलब्ध असलेले मिनी स्टेडियम उभारण्याबाबत मा.क्रीडा मंत्री यांना दिनांक १९ डिसेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास लेखी निवेदन दिले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त निवेदनानुसार शासनाने काही निर्णय घेतला आहे काय, त्याचे स्वरूप काय आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड.आशिष शेलार : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) व (३) उपरोक्त प्रकरणी बैठक आयोजित करण्याची प्रक्रिया विचाराधीन आहे.

**पालघर जिल्ह्यातील आदिवासी कुटुंबांना अंत्योदयाचा
इष्टांक वाढवून देण्याबाबत**

(४१) * ४७३४७ श्री.रविंद्र फाटक : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४६०१० ला दिनांक २० नोव्हेंबर, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय अन्न व नागरी पुरवठा आणि ग्राहक संरक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पालघर जिल्ह्यातील आदिवासी कुटुंबांना अंत्योदयाचा इष्टांक वाढवून देण्याबाबत जिल्हा पुरवठा अधिकारी, पालघर यांच्या कार्यालयाकडून अंत्योदय अन्न योजनेच्या १७५५ शिधापत्रिकांचा व प्राधान्य कुटुंब लाभार्थ्यांसाठी ४५५८ लाभार्थ्यांचा वाढीव इष्टांक देण्याबाबतचा प्रस्ताव शासनास प्राप्त झाला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्राप्त प्रस्तावानुसार सुधारित वाढीव इष्टांक देण्याबाबतची सद्यःस्थिती काय आहे,

(३) असल्यास, सदर प्रस्तावावर प्रत्यक्षात अंमलबजावणी कधीपर्यंत होणे अपेक्षित आहे ?

श्री.संभाजी निलंगेकर-पाटील : (१) होय.

(२) राष्ट्रीय अन्नसुरक्षा अधिनियम, २०१३ अंतर्गत पालघर जिल्ह्यासह राज्यातील सर्व जिल्ह्यांना शासन निर्णय दिनांक १६/११/२०१८ अन्वये सुधारित इष्टांक देण्यात आला आहे. त्यानुसार पालघर जिल्ह्यासाठी अंत्योदय अन्न योजनेचा १९६० शिधापत्रिकांचा व प्राधान्य कुटुंब लाभार्थ्यांसाठी ८८४६ लाभार्थ्यांचा वाढीव इष्टांक देण्यात आला आहे.

(३) सदर वाढीव इष्टांकाच्या अनुषंगाने नवीन पात्र लाभार्थ्यांची निवड करण्याची कार्यवाही जिल्हा पुरवठा अधिकारी कार्यालय, पालघर यांच्याकडून करण्यात येत आहे.

**राज्यात बेकायदेशीर ऑनलाईन (ई-फार्मसी) औषधांची
विक्री होत असल्याबाबत**

(४२) * ४७८५१ श्री.सतेज ऊर्फ बंटी पाटील, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४५२४४ ला दिनांक २० नोव्हेंबर, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय अन्न व औषध प्रशासन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात ऑनलाईन (ई-फार्मसीला) कायदेशीर मान्यता नसतानाही राज्यात मेडलाईफ, फार्मईझी, नेटमेडस यासारख्या संकेतस्थळांनी औषधांच्या किंमतीवर भरमसाठ सूट देत सर्रास ऑनलाईन औषध विक्री सुरु केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मागणीनुसार घरपोच औषधपुरवठा करण्यासाठी त्या-त्या भागात या कंपन्यांनी औषध विक्रेत्यांशी करार केले आहेत तर काही ठिकाणी कंपन्यांनीच औषधांची दुकाने सुरु करून अनेक गैरप्रकार सुरु केले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर ई-फॉर्मसीवर नियंत्रण आणण्यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.जयकुमार रावल : (१) हे खरे आहे.

(२) हे अंशतः खरे आहे.

(३) सदर प्रकरणी अन्न व औषध प्रशासनाने फार्मईझीचे विक्रेते मे.फॅमिली फार्मसी, भायखळा, मुंबई व मे.थिया टेक्नॉलॉजी प्रा.लि. भांडुप (प.), मुंबई या संस्थेच औषध विक्री परवाने रद्द केले आहेत. तसेच मे.मेडलाईफ इंटरनॅशनल प्रा.लि., घाटकोपर, मुंबई या संस्थेचे औषध विक्री परवाने रद्द केले आहेत. नेटमेडसचे विक्रेते मे.प्लॅनेट फार्मा वेअर हाऊस प्रा.लि. दहिसर (प.) मुंबई या पेढीवर कारवाई करण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**अपंग समावेशित विशेष शिक्षकांच्या केलेल्या नियुक्त्या
रद्द करण्याच्या आदेशाबाबत**

(४३) * ४८३६२ श्री.रामदास आंबटकर, प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार :

सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात सामान्य शाळांमध्ये दिव्यांग विद्यार्थ्यांची अध्ययन क्षमता वाढविण्यासाठी शासनाने सन २००९ पासून अपंग समावेशित शिक्षकांची नियुक्ती केलेल्या १३५८ समावेशित विशेष शिक्षकांची नियुक्ती रद्द केल्याचे दिनांक ६ डिसेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर अपंग समावेशित विशेष शिक्षकांना न्याय देण्याबाबत तसेच सदर शिक्षकांचे इतरत्र समावेशन करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१) नाही.

(२) व (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**नंदुरबार जिल्ह्यातील अपंग युनिट प्राथमिक शिक्षक भरती
प्रक्रियेत गैरप्रकार झाल्याबाबत**

(४४) * ४८५०१ श्री.चंद्रकांत रघुवंशी, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई

जगताप, श्री.अमरिशभाई पटेल, श्री.जनार्दन चांदूरकर : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४२६११ ला दिनांक ९ जुलै, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नंदुरबार जिल्ह्यात अपंग युनिट शिक्षण भरती प्रक्रियेत झालेल्या गैरप्रकाराची चौकशी करण्याकरीता दिनांक २१ मे, २०१८ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये विशेष चौकशी पथक नेमण्यात आले आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, विशेष चौकशी पथकाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, त्याचे स्वरूप काय आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१) होय.

(२) व (३) शासन निर्णय, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग दिनांक २१/०५/२०१८ अन्वये गठीत करण्यात आलेल्या विशेष चौकशी पथकातर्फे चौकशी अहवाल तयार करण्याचे काम सुरु आहे.

**सर्व शिक्षा अभियानांतर्गत बांधण्यात आलेल्या शाळांच्या
वर्गखोल्या धोकादायक असल्याबाबत**

(४५) * ४८८८२ श्रीमती विद्या चव्हाण, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.आनंद ठाकूर : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) सर्व शिक्षा अभियानांतर्गत शालेय शिक्षण विभागावर निधी खर्च होत नसल्याकारणाने राज्यातल्या ५ लाख १६ हजार २१३ शाळांच्या वर्गखोल्यांपैकी २९ हजार ३०१ वर्गखोल्यांचे निकृष्ट दर्जाचे बांधकाम व वर्गखोल्या धोकादायक असल्याबाबत मा.शालेय शिक्षण मंत्री, प्रधान सचिव, शालेय शिक्षण विभाग व राज्य प्रकल्प संचालक, प्राथमिक शिक्षण यांच्याकडे 'समर्थन' या संस्थेने निवेदनाद्वारे दिनांक १ फेब्रुवारी, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आणले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, मागील ६ वर्षांतील सर्व शिक्षा अभियानाचा रुपये ३ लाख ६३४ कोटींचा निधी अखर्चित राहिला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून शाळांच्या वर्गखोल्यांच्या दुरुस्तीसाठी अखर्चित राहिलेला निधी खर्च करून इमारतीसाठी निधी उभारण्यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१) समर्थन संस्थेचे या विषयावरील निवेदन प्राप्त झाले आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) सन २०१७-१८ च्या यु-डायस डाटानुसार साधारणतः २९००० वर्गखोल्या जीर्ण व धोकादायक झाल्या आहेत. सर्व शिक्षा अभियानांतर्गत झालेली बांधकामे निकृष्ट दर्जाची झालेली नसून, निजामकालीन व जून्या शाळांच्या वर्गखोल्यांची बांधकामे जीर्ण व धोकादायक झाली आहेत. सर्व शिक्षा अभियानांतर्गत केंद्र शासनाकडून वर्गखोल्यांच्या दुरुस्तीसाठी निधी प्राप्त करून कार्ययोजनेनुसार खर्चाचे नियोजन केले जाते.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

नागपुरात पाली बौध्द विद्यापीठाची निर्मिती करण्याबाबत

(४६) * ४७९५९ श्री.प्रकाश गजभिये : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४५३४६ ला दिनांक २७ नोव्हेंबर, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील अकृषी विद्यापीठामध्ये पाली भाषेचे अभ्यासक्रम सुरु असून नागपुरात पाली बौध्द विद्यापीठाची १०० एकराच्या जागेत निर्मिती करण्याबाबत निर्णय झाला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) अंशतः खरे आहे.

सद्यःस्थितीत राज्यातील अकृषी विद्यापीठामध्ये पाली भाषेचे अभ्यासक्रम सुरु आहेत. पाली विद्यापीठाची स्थापना करण्याबाबत निर्णय झालेला नाही.

(२) व (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**अंकिसा (ता.सिरोंचा, जि.गडचिरोली) येथील श्रीनिवास
हायस्कूलमधील नियमबाह्य प्रकाराबाबत**

(४७) * ४७४२७ प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.निलय नाईक : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अंकिसा (ता.सिरोंचा, जि.गडचिरोली) येथील वेकटेश्वरा शिक्षण संस्था व्दारा संचालित श्रीनिवास हायस्कूलमध्ये नियमबाह्य व बोगस विद्यार्थी, शालेय पोषण आहार वाटप, शिष्यवृत्ती वाटप इत्यादीमध्ये अनियमितता आढळून आल्याने सदर शाळेवर कारवाई करण्याबाबत लोकप्रतिनिधींनी मा.शालेय शिक्षण मंत्री यांना दिनांक १७ नोव्हेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास लेखी पत्र दिले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर शाळेतील नियमबाह्य प्रकरणाबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१) याबाबत लोकप्रतिनिधींनी दिनांक १७ नोव्हेंबर, २०१८ रोजी पत्र दिले आहे.

(२) सदर प्रकरणी चौकशी केली असून यामध्ये दिलेल्या निदेशानुसार, विद्यार्थ्यांना वितरीत न केलेल्या शिष्यवृत्तीच्या रकमेचा भरणा तसेच विद्यार्थ्यांच्या खोट्या उपस्थितीद्वारे शालेय पोषण आहाराकरीता उचल केलेल्या रकमेचा भरणा मुख्याध्यापकांनी शासनाकडे केला आहे. त्याचप्रमाणे मुख्याध्यापक व संबंधित शिक्षक यांची एक वेतनवाढ थांबविण्यात आली आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**निर्मल ग्रामपंचायत साखरपा (ता.संगमेश्वर, जि.रत्नागिरी) जाधववाडी
तळवाडी येथे पाणीपुरवठा योजनेत गैरव्यवहार झाल्याबाबत**

(४८) * ४८४८२ श्री.आनंद ठाकूर, श्री.हेमंत टकले, श्री.धनंजय मुंडे : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) ग्रामीण पाणीपुरवठा विभाग, जिल्हा परिषद, रत्नागिरीसाठी राष्ट्रीय पेयजल कार्यक्रम शासकीय खर्चाकरीता रक्कम रुपये ५३८.३२ लक्ष निधी उपलब्ध करून देण्यात आला असून निर्मल ग्रामपंचायत साखरपा (ता.संगमेश्वर, जि.रत्नागिरी) जाधववाडी तळवाडी येथे नळ पाणीपुरवठा योजनेसाठी अंदाजपत्रकीय रक्कम रुपये २६,८०,२२२ एवढी वर्ग करण्याचे शासनाचे आदेश असतानाही फक्त रक्कम रुपये १,८५,२३१ एवढीच रक्कम देण्यात आली, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर योजना अंमलात आणताना कोणताही ठराव किंवा स्थानिक नागरिकांना कोणतीही माहिती किंवा सूचना देण्यात आली नसून, सदर रक्कमेचा गैरव्यवहार करण्यात आल्याचे माहे डिसेंबर, २०१७ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून राष्ट्रीय पेयजल नळ पाणीपुरवठा योजनेसाठी रक्कम देण्याबाबत कार्यवाही करून संबंधित दोषीविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.बबनराव लोणीकर : (१) हे खरे नाही.

साखरपा (ता.संगमेश्वर, जि.रत्नागिरी) जाधववाडी तळवाडी येथे नळ पाणीपुरवठा योजनेच्या कामाची अंतिम मूल्यांकन रक्कम रुपये २५,६०,४३४/- इतकी असून सदर कामासाठी चार हप्त्यांमध्ये एकूण रुपये २४,५७,४३३/- इतके अनुदान उपलब्ध करून देण्यात आले आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) मौजे साखरपा जाधववाडी तळवाडी नळ पाणीपुरवठा योजनेमधील तक्रारीबाबत चौकशी करण्याकरीता गटविकास अधिकारी, पंचायत समिती, लांजा व उप अभियंता (ग्रामीण पाणीपुरवठा), लांजा यांची चौकशी समिती नियुक्त करण्यात आली होती. या समितीकडून सदर तक्रारीबाबत दिनांक ०७/१२/२०१८ रोजी चौकशी करण्यात आली. समितीच्या अहवालानुसार योजना समाधानकारक चालविली जात असून सद्यःस्थितीत योजनेतून सुरळीतपणे पाणीपुरवठा सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील वरिष्ठ महाविद्यालयातील प्राचार्यांना
सुधारित वेतनश्रेणी देण्याबाबत**

(४९) * ४६६८८ श्री.विक्रम काळे, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.बाळाराम पाटील, श्री.दत्तात्रय सावंत, श्री.श्रीकांत देशपांडे : तारांकित प्रश्न क्रमांक ३५०६१ ला दिनांक १४ डिसेंबर, २०१७ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यातील अकृषी विद्यापीठे व संलग्नित महाविद्यालयातील प्राचार्यांना विद्यापीठ अनुदान आयोगाकडून पत्रान्वये अभिप्राय प्राप्त झाले असून त्यास अनुसरून प्राचार्यांना रुपये ४३,०००/- किमान वेतन लागू करण्याच्या अनुषंगाने सुरु असलेली कार्यवाही पूर्ण झाली आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने घेतलेल्या निर्णयाचे स्वरूप काय आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) नाही.

(२) व (३) विद्यापीठ अनुदान आयोगाने त्यांच्या दिनांक ३०/०६/२०१० च्या अधिसूचनेमध्ये प्राचार्य पदाचे वेतन रुपये ३७४००-६७००० व ग्रेड वेतन रुपये १००००/- या वेतनश्रेणीत किमान रुपये ४३०००/- असेल असे नमूद केलेले आहे. तसेच केंद्रीय मनुष्य बळ विकास मंत्रालयाने दिनांक २६/०८/२०१० च्या पत्रान्वये याबाबत सूचना दिलेल्या आहेत. तथापि, सदरहू तरतुद राज्य शासनाने अद्याप स्वीकृत केलेली नाही.

**राज्यातील प्रत्येक आस्थापनेत महिलांकरीता तक्रार
समितीचे गठन करण्याबाबत**

(५०) * ४७५०७ श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) रॉरध प्राथमिक व उच्च प्राथमिक शाळा चैतन्य नगर, जरीपटका, नागपूर येथे महिला शिक्षकांचा लैंगिक व मानसिक छळ होत असल्याबाबतची तक्रार शाळेतील शिक्षकांनी व जिल्हा सचिव माहिती अधिकार महासंघ, नागपूर

यांनी अध्यक्ष राज्य महिला आयोग, नागपूर पोलीस आयुक्त, शिक्षणाधिकारी (प्राथ) जि.प. नागपूर, पोलीस आयुक्त गुन्हे अन्वेषण शाखा, नागपूर, मा.महिला व बालविकास मंत्री व इतर संबंधित अधिकारी, नागपूर यांचेकडे अनुक्रमे दिनांक १९ सप्टेंबर, २०१८, दिनांक १९ फेब्रुवारी, २०१९ व २३ एप्रिल, २०१९ रोजी केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्यात कामाच्या ठिकाणी महिलांचे लैंगिक छळापासून संरक्षण (प्रतिबंध, मनाई, निवारण) अधिनियम, २०१३ व नियमावली ९ डिसेंबर २०१३ नुसार १० किंवा १० पेक्षा अधिक अधिकारी/कर्मचारी असलेल्या शासकीय/निमशासकीय/खाजगी कार्यालये, संस्था तसेच खाजगी व्यवस्थापनाच्या शाळा अशा प्रत्येक आस्थापनेमध्ये तक्रार समिती गठीत करण्याचे कायदेशीर बंधन असून नियमाची अंमलबजावणी केली नसल्यास संबंधित विभागाच्या विभाग प्रमुखाविरुद्ध दंडात्मक कारवाईची तरतुद उपरोक्त कायद्यात करण्यात आली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर कायद्यानुसार उपरोक्त शाळेत तसेच राज्यातील खाजगी मान्यताप्राप्त प्राथमिक/माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळा/कॉन्व्हेंट या आस्थापनांमध्ये लैंगिक छळाच्या तक्रारींची चौकशी करण्यासाठी तक्रार समितीचे गठन करण्यात आले नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार विषयांकित तक्रारीबाबत महिलांना न्याय देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) होय, हे खरे आहे.

(३) हे खरे नाही.

(४) चौकशीची कार्यवाही सुरु आहे.

(५) प्रश्नच उद्भवत नाही.

**राज्यात माध्यमिक व उच्च माध्यमिक विभागातील
शिक्षकांच्या पदोन्नतीबाबत**

(५१) * ४७७४२ डॉ.सुधीर तांबे : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात माध्यमिक व उच्च माध्यमिक विभागातील शिक्षकांच्या पदोन्नतीसंदर्भात दिनांक १६ जून, २०१७ रोजीच्या परिपत्रकानुसार आदेश देण्यात आले असून काही शिक्षक मुख्याध्यापक पदोन्नतीस पात्र असून देखील त्यांना पदोन्नती मिळत नाही, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याबाबत सर्व शिक्षक संघटनांनी मा.उच्च न्यायालय, मा.सर्वोच्च न्यायालयात याचिका दाखल करून मा.उच्च न्यायालय व मा.सर्वोच्च न्यायालयांच्या निर्णयानुसार कर्मचारी सेवाजेष्ठता स्थगिती आदेश रद्द करून त्याबाबत नवीन शासन निर्णय पारित करण्यात यावा असे आदेश दिले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून नविन शासन निर्णय पारित करून सेवाजेष्ठता पात्र कर्मचाऱ्यांना पदोन्नती देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१) हे खरे नाही.

(२) प्रश्न उद्भवत नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

पुणे जिल्ह्यातील गावांना दूषित पाणीपुरवठा होत असल्याबाबत

(५२) * ४७३३५ आर्कि.अनंत गाडगीळ : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) पुणे जिल्ह्यातील ११५ गावे दूषित पाणी पित असून ३५ गावांमध्ये पाणी शुध्दीकरणासाठी वापरण्यात येत असलेली टीसीएल पावडर निकृष्ट दर्जाची असल्याचे वास्तव एका सर्वेक्षणातून माहे फेब्रुवारी, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार दूषित पाणी आढळून आलेल्या गावांना शुध्द पाणी उपलब्ध करून देण्याबाबत कार्यवाही करून निकृष्ट दर्जाची पावडर पुरविणाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.बबनराव लोणीकर : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) पुणे जिल्ह्यात माहे जानेवारी २०१९ मध्ये २५१० पाणी नमुन्याची अनुजैविक तपासणी केली असता ११५ पाणी नमुने दूषित असल्याचे आढळून आले होते. तथापि, सदर स्रोतांचे पाणी पिण्यासाठी वापरले जात असून पर्यायी उद्भवांचा वापर करण्यात येतो. तसेच तपासणी करण्यात आलेल्या ३५८ टी.सी.एल. पावडर नमुन्यांपैकी ३५ टी.सी.एल. पावडरच्या नमुन्यांमध्ये क्लोरिनचे प्रमाण २०% पेक्षा कमी आढळून आले आहे. परंतु, याबाबत पुरवठादारावर कारवाई करण्यात आली नाही. ग्रामपंचायतीतील जलसुरक्षाकांना पाणी गुणवत्तेचे प्रशिक्षण देण्यात आले असून ग्रामसेवकांना पुरेसा टी.सी.एल साठा व त्याची साठवणूक योग्य पध्दतीने करण्याबाबत निर्देश देण्यात आले आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**माध्यमिक विभागातील पात्र शिक्षकांना
रिक्त पदावर नियुक्ती देण्याबाबत**

(५३) * ४७६१५ श्री.श्रीकांत देशपांडे : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यात उच्च माध्यमिक विभागातील विशेषतः ग्रामीण भागात विज्ञान, गणित, भौतिक शास्त्र, रसायन शास्त्र, उद्यानविद्या, वाणिज्य विषयांच्या शिक्षक/अधिव्याख्याता यांची पदे रिक्त आहेत, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उच्च माध्यमिक विभागातील अध्यापकीय पदे रिक्त असल्याने विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक नुकसान होवु नये याकरीता माध्यमिक शिक्षकांना अध्यापन व उत्तरपत्रिका तपासण्याचे व प्रात्यक्षिकांचे अतिरिक्त काम दिले जाते, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, रिक्त पदांमुळे उच्च माध्यमिक विभागात अध्यापनबाह्य परिक्षक, परिक्षक इत्यादी प्रकारचे अतिरिक्त व प्रभारी कार्य होत असताना त्यामधील पात्र माध्यमिक शिक्षकांना उच्च माध्यमिक विभागातील रिक्त पदावरील सेवा व वेतन देण्यात येणार आहे काय,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करुन उच्च माध्यमिक विभागातील ग्रामीण भागातील रिक्त पदे भरण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) असा प्रस्ताव विचाराधीन नाही.

(४) पवित्र प्रणालीमार्फत पद भरतीची प्रक्रिया सुरु आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**दहिसर, मुंबई येथील "रुस्तमजी टूपर्स" या विनाअनुदानित
शाळेने शुल्कात वाढ केल्याबाबत**

(५४) * ४७००५ अॅड.अनिल परब, डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे, श्री.विलास पोतनीस, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, श्री.नागोराव गाणार, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.प्रविण दरेकर, श्रीमती स्मिता वाघ, श्री.गिरीशचंद्र व्यास : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४४१६६ ला दिनांक २० नोव्हेंबर, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) दहिसर, मुंबई येथील रुस्तमजी टूपर्स शाळेने वार्षिक शुल्क न भरल्याने इयत्ता पहिलीतील सुमारे ३० विद्यार्थ्यांना शाळेतून काढून टाकल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले असून सदर शाळा दरवर्षी १० टक्के शुल्कवाढ करित असताना विद्यार्थी बालवाडीतून इयत्ता पहिलीमध्ये जातांना शाळेने सुमारे ३८ टक्के शुल्कवाढ केली असून ५० हजार रुपये न परतावा होणारी अनामत रक्कम भरण्याची सक्ती केली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, महापालिकेने नियमबाह्य शुल्क वाढ घेता येणार नाही असे परिपत्रक शाळा प्रशासनाला देऊनही जादा शुल्क न भरणाऱ्या ४० विद्यार्थ्यांचे शाळा सोडल्याचे दाखले पोस्टाने घरी पाठविले असून सदर सूचनेचे उल्लंघन करून शुल्क वाढ कायम ठेवली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याप्रकरणी पालकांनी शिक्षणाधिकारी व मा.शालेय शिक्षण मंत्री महोदयांकडे तक्रारी केल्यानंतर शाळेविरुद्ध कारवाई करण्याचे आश्वासन देण्यात आले होते, हे खरे आहे काय,

(४) तसेच यासंदर्भात दिनांक २२ मार्च, २०१९ रोजी झालेल्या बैठकीत मा.शिक्षण मंत्री महोदयांनी शाळेला सन २०१५ ते २०१९ पर्यंतच्या लेखापरीक्षणाचा अहवाल, शाळा इमारतीसाठी केलेला खर्च, वर्षनिहाय नफा-तोट्याची माहिती, पालक-शिक्षक संघटनेची मान्यता घेवून शुल्क वाढवल्याची कागदपत्रे व शुल्क वाढविण्याची कारणे महानगरपालिका शिक्षण विभागाला देण्याचे आणि सदरहू अहवाल सादर होईपर्यंत कोणत्याही विद्यार्थ्यांला शाळा सोडल्याचा दाखला देण्यात येवू नये, असे मौखिक आदेश दिले होते, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, मा.शालेय शिक्षण मंत्री महोदयांनी दिलेल्या आदेशानुसार शाळेने अहवाल आणि कागदपत्रे महानगरपालिका शिक्षण विभागाला सादर केली आहेत काय, अहवालातील शिफारशींचे थोडक्यात स्वरूप काय आहे,

(६) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून मा.शालेय शिक्षण मंत्री महोदयांच्या आदेशाचे पालन न करता मनमानी कारभार करणाऱ्या उक्त शाळेची मान्यता रद्द करून तसेच खाजगी शाळांच्या शुल्काची मर्यादा नियंत्रणात ठेवून विद्यार्थ्यांना पुनःश्च शाळेत प्रवेश देण्याबाबत कार्यवाही करून संबंधित शाळा चालकावर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१) सदर शाळेने शैक्षणिक वर्ष २०१७-१८ च्या इयत्ता १ ली च्या फीमध्ये सुमारे ४०% वाढ केली असून नोंदणीकरीता रक्कम आकारली आहे.

(२) शैक्षणिक शुल्क न भरलेल्या विद्यार्थ्यांचे शाळा सोडल्याचे दाखले दिले असून शुल्कवाढ कायम ठेवली आहे.

(३), (४) व (५) या संदर्भात दिनांक २०/०३/२०१९ रोजीच्या बैठकीत शाळा व्यवस्थापनाने अहवाल/कागदपत्रे सादर करण्याचे मा.मंत्री (शालेय शिक्षण) यांनी निदेश दिले. शाळेने याबाबत खुलासा तसेच खर्चाचा ताळेबंद सादर केला असून शिक्षण विभाग, बृहन्मुंबई महानगरपालिका यांचा अहवाल अप्राप्त आहे.

(६) याबाबत महाराष्ट्र शैक्षणिक संस्था (शुल्क विनियमन) अधिनियम, २०११ मधील तरतुदीनुसार योग्य ती कारवाई करण्याचे स्पष्ट केले आहे.

राज्यातील डिजिटल शाळांची प्रलंबित वीज देयके भरण्यासाठी निधी उपलब्ध होण्याबाबत

(५५) * ४७७८४ श्री.बाळाराम पाटील, श्री.दत्तात्रय सावंत, श्री.जयंत पाटील, श्रीमती विद्या चव्हाण, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.आनंद ठाकूर : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात ६० हजारांहून अधिक डिजिटल शाळा असून वीज देयके भरण्यासाठी मिळणारा शासकीय निधी शाळांपर्यंत पोहोचत नसल्यामुळे काही डिजिटल शाळा नावापुरत्याच डिजिटल राहिल्या आहेत, तसेच राज्यातील काही शाळांमध्ये संगणक ई-लर्निंगच्या सुविधा उपलब्ध करून देणे आवश्यक असताना तेथे विजेची जोडणीच दिलेली नाही, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, महाराष्ट्राला 'प्रगत शैक्षणिक राज्य' बनविण्याच्या उद्देशाने राज्यात शिक्षण विभागाने विविध योजनांच्या सहभागातून डिजिटल शाळा सुरू केल्या परंतु अहमदनगर, अकोले, संगमनेर येथील अनेक डिजिटल शाळांची प्रलंबित वीज देयके भरण्यासाठी निधी मिळत नसल्याचे 'समर्थन'

या संस्थेने मा.शालेय शिक्षण मंत्री, प्रधान सचिव, शालेय शिक्षण व राज्य प्रकल्प संचालक, प्राथमिक शिक्षण यांच्या दिनांक १५ डिसेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आणून दिले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, डिजिटल शाळेची विजेची देयके प्रलंबित असल्याने वीज मंडळाने अनेक शाळेचा वीज पुरवठा खंडीत केला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार विद्यार्थ्यांचे नुकसान होऊ नये याकरीता प्रलंबित वीज देयके भरण्यासाठी कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) हे खरे आहे.

(३) हे खरे आहे.

(४) नाही.

समग्र शिक्षा या योजनेतील संयुक्त शाळा अनुदानातून तसेच ग्रामपंचायतकडे उपलब्ध अनुदानातून वीज देयके अदा करण्याबाबत जिल्ह्यांना सूचना देण्यात आल्या आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

कसारा (ता.शहापूर, जि.ठाणे) येथील पाणीपुरवठा योजना पूर्ववतपणे सुरु करण्याबाबत

(५६) * ४६७१४ श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.आनंद ठाकूर : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कसारा (ता.शहापूर, जि.ठाणे) येथील रुपये १० कोटींची पाणीपुरवठा योजना सन २०१८ मध्ये पूर्ण होणे अपेक्षित असताना, सुमारे १ वर्षांच्या विलंबानंतर ही योजना आता सुरु करण्यात आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदरहू योजना चाचणी तत्वावर दिनांक १६ मार्च, २०१९ पासून सुरु करण्यात आली असून योजनेमार्फत तेथील ग्रामस्थांना केवळ एकच दिवस पाणी मिळत असल्याने, सदर योजना अपयशी ठरली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून ग्रामस्थांना नियमित व सुरळीत पाणीपुरवठा होण्याच्यादृष्टीने योजनेमधील तृटी दूर करून योजना पूर्ववतपणे सुरु करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.बबनराव लोणीकर : (१) हे अंशतः खरे आहे.

ग्रामपंचायतीने जलशुध्दीकरण केंद्रासाठी उपलब्ध करून दिलेल्या जागेचे सिमांकन करून खोदाईचे काम हाती घेण्यात आले होते. परंतु, तालुका निरीक्षक, भूमि अभिलेख यांच्याकडून तपासणी केली असता सदर जागा ही २०-२५ मी. उत्तर बाजुला असल्याचे निदर्शनास आल्याने जलशुध्दीकरण केंद्राच्या जागेचे पुन्हा सिमांकन करावे लागणे, योजनेची सर्व उपांगे डोंगराळ भागात असल्यामुळे त्या ठिकाणी बांधकाम साहित्य घेऊन जाणे जिकीरीचे असल्याने पावसाळ्यात काम बंद असणे, जलवाहिनी टाकण्याच्या कामास ग्रामस्थांनी वेळोवेळी विरोध करणे इत्यादी कारणामुळे सदर योजना पूर्ण होण्यास विलंब झालेला आहे.

(२) हे खरे नाही.

सन २०१८ मध्ये पर्जन्यमान कमी झाल्यामुळे धरणामध्ये कमी पाणीसाठा उपलब्ध आहे. तथापि, धरणातील उपलब्ध पाणी साठ्याचा आढावा घेऊन नवीन जलशुध्दीकरण केंद्रामार्फत दररोज ग्रामपंचायतीच्या आवश्यकतेनुसार पाणीपुरवठा करण्यात येत आहे. सदर योजनेतील पाणीपुरवठा अस्तित्वातील वाहिनीस जोडून जुन्या वितरण व्यवस्थेद्वारे झोनिंग करून कसारा ग्रामपंचायतीमार्फत पाणीपुरवठा करण्यात येत आहे.

(३) या वर्षी पावसाळा सुरु होऊन धरणामध्ये पाण्याचा साठा उपलब्ध झाल्यानंतर नवीन गुरुत्ववाहिनी व वितरण व्यवस्थेद्वारे पाणीपुरवठा सुरु करून योजना कार्यान्वित करण्याचे नियोजन आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**शाळेतील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना सातव्या वेतन
आयोगाच्या फरकाची रक्कम रोखीने देणेबाबत**

(५७) * ४७४३३ श्री.दत्तात्रय सावंत, श्री.बाळाराम पाटील, श्री.श्रीकांत देशपांडे, श्री.विक्रम काळे, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.किशोर दराडे : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात दिनांक १९ सप्टेंबर, २०१६ तसेच १ व २ जुलै, २०१६ च्या शासन आदेशाने २० टक्के टप्पा अनुदान आलेल्या शाळेतील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी यांची भविष्य निर्वाह निधीची खाती निर्माण केलेली नाहीत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्यातील सर्व शासकीय व निमशासकीय कर्मचारी यांना दिनांक १ जानेवारी, २०१६ पासून सातव्या वेतन आयोग लागू करून माहे जानेवारी, २०१६ ते डिसेंबर, २०१८ पर्यंतचा फरक भविष्य निर्वाह निधी खात्यात जमा केला जाणार आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, २० टक्के वेतन अनुदान घेत असलेल्या शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांची भविष्य निर्वाह निधीची खाती न काढल्याने या कर्मचाऱ्यांची सातव्या वेतन आयोगातील फरकाची रक्कम देण्यास अडचण निर्माण होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, २० टक्के वेतन अनुदान घेत असलेल्या शाळेतील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी यांच्या सातव्या वेतन आयोगाच्या फरकाची रक्कम रोखीने देण्याबाबत लोकप्रतिनिधीकडून शासनास निवेदने प्राप्त झाली आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सातव्या वेतन आयोगाची फरकाची रक्कम रोखीने देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) होय, हे खरे आहे.

- (३) होय, हे खरे आहे.
 (४) होय, हे खरे आहे.
 (५) अशा शिक्षक शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना ७ व्या वेतन आयोगाची फरकाची रक्कम रोखीने देण्याबाबत वित्त विभागास प्रस्ताव सादर केला आहे.
 (६) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात विशेषतः मराठवाड्यातील पाणीटंचाई दूर करण्याबाबत

(५८) * ४६५५५ श्री.हेमंत टकले, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.किरण पावसकर, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.राहुल नावेंकर, श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.रामराव वडकुते, श्री.खवाजा बेग, श्री.अब्दुल्लाखान दुर्गाणी, श्री.अनिल भोसले, डॉ.(श्रीमती) नीलम गोन्हे, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.सुधीर तांबे, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.जनार्दन चांदूरकर, श्री.मोहनराव कदम : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात विशेषतः मराठवाड्यातील आठही जिल्ह्यांमध्ये माहे मार्च, २०१९ पासून तीव्र पाणी टंचाई निर्माण झाल्याने तेथील नागरीकांना पाण्यासाठी भटकंती करावी लागत असून बीड जिल्ह्यात शासकीय रुग्णालये व आरोग्य केंद्रांमध्ये पाण्याअभावी रुग्णांवर होणारी शस्त्रक्रिया बंद करण्याची परिस्थिती उद्भवली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच मराठवाड्यातील नागरिकांना नेहमीच दुष्काळ व पाणी टंचाईला सामोरे जावे लागत असून या दुष्काळग्रस्त क्षेत्रात पाणी टंचाईवर उपाययोजना करण्याबाबत लोकप्रतिनिधींनी मा.मुख्यमंत्री, यांच्याकडे दिनांक ३१ मार्च, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास लेखी निवेदनाद्वारे मागणी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून निवेदनातील मागणीनुसार मराठवाडा जिल्ह्यातील व गावातील पाणी टंचाई दूर करून तेथील नागरीकांना पुरेश्या प्रमाणात पाणी उपलब्ध करून देण्याबाबत कोणत्या उपाययोजना केल्या आहेत, त्यांचे थोडक्यात स्वरूप काय आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.बबनराव लोणीकर : (१) मराठवाड्यात पिण्याच्या पाण्याची टंचाई निर्माण झाली आहे, हे खरे आहे.

बीड जिल्ह्यात मार्च, २०१९ पासून पाणी टंचाई निर्माण झाली असली तरी प्राथमिक आरोग्य केंद्रामध्ये आवश्यक त्याठिकाणी टँकरद्वारे पाणीपुरवठा केलेला आहे. आरोग्य केंद्रामध्ये पाण्याअभावी रुग्णावर होणाऱ्या शस्त्रक्रिया बंद करण्याची परिस्थिती उद्भवली नाही.

(२) हे खरे आहे.

(३) मराठवाड्यातील पाणी टंचाई हाताळण्याच्या दृष्टीने टंचाई कृती आराखडा तयार करून त्या अंतर्गत आठ जिल्ह्यात एकूण २४७८३ गावे व ८०९८ वाड्या यांमध्ये एकूण ४३६२६ इतक्या उपाययोजना प्रस्तावित करण्यात आल्या आहेत.

दिनांक १०/०६/२०१९ च्या टँकर अहवालानुसार मराठवाड्यातील एकूण आठ जिल्ह्यात २४१३ गावे व ८१० वाड्यांना ३४०२ टँकर्सद्वारे पाणीपुरवठा करण्यात येत आहे.

मराठवाड्यातील पाणी टंचाई कायमस्वरूपी दूर करण्याच्या दृष्टीने राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रम, मुख्यमंत्री ग्रामीण पेयजल कार्यक्रम व जलस्वराज्य अंतर्गत विविध पाणीपुरवठा योजना राबविण्यात येत आहेत.

तसेच मराठवाड्यातील पाणी टंचाईवर कायम स्वरूपी मात करण्यासाठी लूप पध्दतीने पाईपलाईनची ग्रीड करून ठोक स्वरूपात पाणी सर्व गावांजवळ पोहचणे असा प्रस्ताव तयार करण्यात येत आहे. त्याबाबत मे.मेकोरोट या इस्त्रायल शासनाच्या पाणी कंपनी बरोबर करार करण्यात आला असून या कंपनीने औरंगाबाद जिल्ह्याचा प्राथमिक संकल्पन अहवाल शासनास सादर केला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**नागपूर जिल्ह्यात विशेषतः ग्रामीण भागातील
पाणीटंचाई दूर करण्याबाबत**

(५९) * ४७५३८ श्री.गिरीशचंद्र व्यास, प्रा.अनिल सोले, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) नागपूर जिल्ह्यात विशेषतः ग्रामीण भागात पाण्याची टंचाई निर्माण झाली असून गावातील विहिर व बोअरवेलला पाणी नसल्यामुळे जिल्ह्यातील ३३१ गावांना पाणीटंचाईचा सामना करावा लागत असल्याचे दिनांक २७ एप्रिल, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर ग्रामीण भागातील पाणीटंचाई दूर करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.बबनराव लोणीकर : (१) अंशतः खरे आहे.

पाणी टंचाई निवारणार्थ संभाव्य कृती आराखड्यानुसार १५३३ गावात २७१५ उपाययोजना प्रस्तावित करण्यात आल्या आहेत.

(२) ७०२ विंधन विहिरींना प्रशासकीय मान्यता देऊन ४८३ विंधन विहिरी पूर्ण झाल्या असून उर्वरित २१९ विहिरीचे काम प्रगतीपथावर आहे. ३७६ नळ योजना विशेष दुरुस्तीची कामे घेण्यात आली असून यापैकी ३०१ काम पूर्ण करण्यात आली आहेत व उर्वरित कामे प्रगतीपथावर असून लवकर पूर्ण करण्यात येतील. तसेच १ तात्पुरती पूरक नळ योजना घेण्यात आली आहे.

३८ गावात ४८ टँकरद्वारे पाणीपुरवठा सुरु असून २३१ गावात २८४ खाजगी विहिर देखील अधिग्रहित करण्यात आल्या आहेत.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यात फळे व भाजीपाला कृत्रिम पध्दतीने पिकविणाऱ्या
यंत्रणेवर कारवाई करण्याबाबत**

(६०) * ४७१४५ डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे, श्री.रमेशदादा पाटील, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर : सन्माननीय अन्न व औषध प्रशासन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील फळे व भाजीपाला, बाजारातील कृत्रिम पध्दतीने फळे पिकविणाऱ्या यंत्रणेविरोधात बाजारातील फळांचे नमुने घेऊन त्यांची प्रयोगशाळांमध्ये तपासणी करून त्यांच्यावर योग्य ती कारवाई करण्याचे आदेश राष्ट्रीय अन्नसुरक्षा आणि मानक प्राधिकरण या केंद्र शासनाच्या विभागाकडून शासनाला माहे मार्च, २०१९ च्या शेवटच्या सप्ताहात देण्यात आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मुख्यतः केळी, आंबे, पपई, कलिंगड आणि इतर फळे व भाज्या कृत्रिमरित्या पिकविण्यासाठी कॅल्शियम कार्बाईड व अॅसिटीलिन गॅस या रसायनांचा वापर होत असल्याने नागरिकांच्या आरोग्यावर त्याचा परिणाम होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून केंद्र शासनाच्या आदेशानुसार मानवी आरोग्यावर विपरीत परिणाम करणाऱ्या तसेच कृत्रिमरित्या फळे पिकवणाऱ्या यंत्रणेवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.जयकुमार रावल : (१) होय.

(२) अन्न व औषध प्रशासनास राज्यात अशा प्रकारची बाब निदर्शनास आलेली नाही.

(३) अन्न व औषध प्रशासनामार्फत राज्यात एप्रिल-मे, २०१९ या कालावधीत फळे व भाजीपाल्याचे एकूण ५४ नमुने घेण्यात आले आहेत. त्यापैकी ०५ नमुन्यांचे अहवाल प्रमाणित दर्जाचे घोषित करण्यात आले आहेत. इतर नमुन्यांचे अहवाल प्रलंबित आहेत.

राज्यात सन २०१८-१९ या कालावधीत फळे व भाजीपाल्याचे एकूण ११३ नमुने घेण्यात आले होते. त्यापैकी १०९ नमुन्यांचे अहवाल प्रमाणित दर्जाचे घोषित करण्यात आले आहेत. तर १ नमुन्याचा अहवाल प्रलंबित आहे. ०३ नमुने असुरक्षित आढळले असून सदर प्रकरणी न्यायालयात खटले दाखल करण्यात आले आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**यवतमाळ तालुक्यातील अनेक गावांमध्ये उभारण्यात आलेल्या
मोबाईल टॉवर्स कंपन्यांवर कारवाई करण्याबाबत**

(६१) * ४७५२१ डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.रामहरी रुपनवर, डॉ.सुधीर तांबे, आर्कि.अनंत गाडगीळ : सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) यवतमाळ शहरासह तालुक्यातील अनेक गावांमध्ये उभारण्यात आलेल्या विविध कंपन्यांच्या टॉवर्स मधून निघणाऱ्या उच्च लहरींमुळे मानवी शरीरावर तसेच वनस्पती, प्राणी, पक्षी, मासे व सूक्ष्मजीवांवर विपरीत परिणाम होत असल्याचे माहे मार्च, २०१९ च्या दुसऱ्या सप्ताहात निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच केंद्र सरकारने सन १९९६ मध्ये आणलेल्या पर्यावरण संरक्षण कायदा अंतर्गत टॉवर्स उभारताना आखून दिलेल्या मार्गदर्शक तत्त्वांचे मोबाईल कंपन्या उल्लंघन करीत असल्याचे निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार मोबाईल टॉवरच्या उच्च लहरींमुळे मानवी शरीरावर होणारे विपरीत परिणाम टाळण्यासाठी कार्यवाही करून मोबाईल टॉवर उभारताना कायद्याचे उल्लंघन करणाऱ्या मोबाईल कंपन्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.रामदास कदम : (१) मोबाईल टॉवर्समधून निघणाऱ्या उच्च लहरी तपासण्याची यंत्रणा नगरपरिषद, यवतमाळ यांचेकडे उपलब्ध नसल्याने वनस्पती, प्राणी, पक्षी, मासे व सूक्ष्म जीवांवर विपरीत परिणाम झाल्याचे यंत्रणेअभावी नगरपरिषद कार्यालयास निदर्शनास आले नाही.

(२) दिनांक ३१ मे, २०१९ पर्यंत नगरपरिषदेच्या मालमत्ता विभागाकडे एकूण ३५ मोबाईल टॉवर्सची नोंद आहे. परंतु त्यास नगरपरिषदेची परवानगी नाही. याशिवाय यापूर्वी २ मोबाईल टॉवर्सला रितसर परवानगी देण्यात आलेली आहे.

(३) विना परवानगी टॉवर उभारणीकरिता एम.आर.टि.पी. अॅक्टचे कलम ५२, ५३ ची नोटीस देण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

परभणी जिल्ह्यातील शालेय पोषण आहाराबाबत

(६२) * ४७०६३ श्री.अब्दुल्लाखान दुराणी, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.विक्रम काळे : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) परभणी जिल्ह्यातील विद्यार्थ्यांना शालेय पोषण आहारात शासन नियमाप्रमाणे मेनू देण्याऐवजी पिवळा व दर्जाहिन भात देण्यात येत असल्याबाबतची तक्रार परभणी येथील सामाजिक कार्यकर्त्यांनी विभागीय आयुक्त, औरंगाबाद यांच्याकडे माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच, शालेय पोषण आहार योजनेच्या अंमलबजावणीत विद्यार्थ्यांना मेनू, हॅंड वॉश, साबण, टॉवेल, आसनपट्ट्या अशा सुविधा उपलब्ध करून देता केवळ कागदोपत्री सोपस्कार पार पाडण्यात येत असल्याचाही आक्षेप सदरील तक्रारीत नोंदविण्यात आला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून शालेय पोषण आहार योजनेतील विविध गैरप्रकारांची चौकशी करण्यासाठी तसेच विभागीय आयुक्त यांना प्रत्यक्ष भेटी देऊन पाहणी करण्यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१) व (२) हे खरे नाही.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**वायू प्रदूषणावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी कृती आराखडा
तयार करण्याबाबत**

(६३) * ४६६०४ श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.सुधीर तांबे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.मोहनराव कदम : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४६३१७ ला दिनांक २७ नोव्हेंबर, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) वायू प्रदूषणाचे प्रमाण कमी व्हावे यावर उपाययोजना करण्यासाठी तसेच वायु प्रदूषणावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी कृती आराखडा दिनांक ३० एप्रिल, २०१९ पूर्वी सादर करण्यात यावा, असा आदेश राष्ट्रीय हरित लवादाचे अध्यक्ष न्यायमूर्ती आदर्शकुमार गोयल यांनी सहा राज्यांना दिलेला असून त्यात महाराष्ट्र राज्याचा समावेश आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, यासंदर्भातील आराखडा सादर करण्यास दिरंगाई झाल्यास संबंधित राज्यांना रुपये २५ लाख एवढा दंड आकारला जाईल असेही राष्ट्रीय हरित लवादाने कळविले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून वायू प्रदूषणावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी कृती आराखडा तयार करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, तसेच यासंदर्भात शासनाने घेतलेल्या आढाव्यात काय निदर्शनास आले, तदनुसार शासनाने राष्ट्रीय हरित लवादास कृती आराखडा सादर केला असल्यास त्याचे स्वरूप काय आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.रामदास कदम : (१) व (२) होय, हे खरे आहे.

(३) श्री.विश्वा मोहन यांनी टाईम्स ऑफ इंडिया मध्ये दिलेल्या बातमीच्या आधारे राष्ट्रीय शुध्द हवा संकल्पनांतर्गत केंद्रीय प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने निवड केलेल्या देशातील १०२ प्रदूषित शहरांचे हवा गुणवत्ता सुधारणा करता मा.राष्ट्रीय हरित लवाद मुख्य खंडपीठ, नवी दिल्ली यांनी स्वतःहून अर्ज क्रमांक ६८१/२०१८ अन्वये दाखल करून, दिनांक ०८/१०/२०१८ रोजीच्या निर्देशानुसार देशातील १०२ प्रदूषित शहरांचा हवा प्रदूषण गुणवत्ता सुधार कृती आराखडा तयार करण्याचे निर्देश दिले होते. तदनंतर सदर आदेशानुसार केंद्रीय प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने म.प्र.नि.मंडळास राज्यातील १७ प्रदूषित शहरांमधील हवा प्रदूषण नियंत्रणाकरीता कृती आराखडा तयार करण्याचे तसेच सदर अहवाल केंद्रीय प्रदूषण नियंत्रण मंडळास सादर करण्याचे निर्देश दिले होते. त्यानुषंगाने म.प्र.नि.मंडळाने सर्व १७ शहरांचा कृती आराखडा त्या-त्या महानगरपालिका/नगरपालिका यांच्याकडून तयार करून घेऊन, मा.प्रधान सचिव, पर्यावरण विभाग यांच्या अध्यक्षतेखालील राज्यस्तरीय हवा गुणवत्ता सनियंत्रण समितीद्वारे मान्यता प्राप्त करून दिनांक २८/०२/२०१९ रोजी केंद्रीय प्रदूषण नियंत्रण मंडळास सादर केले होते. म.प्र.नि.मंडळाद्वारे केंद्रीय प्रदूषण नियंत्रण मंडळास सादर केलेले १७ शहरांचे कृती आराखडे केंद्रीय प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने मान्य केले असून, त्याची अंमलबजावणीचे काम सुरु आहे.

सादर केलेल्या १७ शहरांच्या कृती आराखड्यामध्ये त्या-त्या शहरांमधील हवा प्रदूषण नियंत्रणाकरीता सर्वसमावेशक उपाययोजना योजलेल्या आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजनेत
मान्यताप्राप्त अभ्यासक्रमाचा समावेश करणेबाबत**

(६४) * ४६८९२ श्री.सतिश चव्हाण, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.हेमंत टकले, श्री.विक्रम काळे, श्री.अब्दुल्लाखान दुराणी : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजनेंतर्गत आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकातील पात्र विद्यार्थ्यांसाठी लाभाची व्याप्ती वाढवून नवीन ६०५ अभ्यासक्रमांचा समावेश करण्याचा निर्णय शासनाने दिनांक ७ ऑक्टोबर, २०१७ रोजी वा त्यासुमारास घेतला, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, राज्यातील अनेक महाविद्यालयात बी.एस्सी (संगणकशास्त्र), बी.एस्सी (आय.टी), बी.बी.ए., बी.सी.ए. (विज्ञान), बी.सी.ए.(व्यवस्थापन), बी.व्होक (मल्टीमिडीया), बी.व्होक (ज्वेलरी अँड डिझायनिंग), डी.बी.एम.(डिप्लोमा), एम.एस्सी.(आय.टी), एम.एस्सी. (संगणकशास्त्र) आदि अभ्यासक्रम शिकवले जात असून सदर अभ्यासक्रमांचा समावेश संदर्भित शासन निर्णयात व्यावसायिक व बिगर व्यावसायिक या दोन्ही यादीत करण्यात आला नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, मराठवाड्यात सगळीकडे भीषण दुष्काळग्रस्त परिस्थिती निर्माण झाली असून सदर अभ्यासक्रमांचे शैक्षणिक शुल्क मोठ्या प्रमाणावर असल्याने विद्यार्थी शुल्क भरण्यास असमर्थ असल्यामुळे विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक नुकसान होत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजनेंतर्गत सदर अभ्यासक्रमांचा नव्याने समावेश करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) व (२) राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिक्षण शुल्क शिष्यवृत्ती योजनेची व्याप्ती वाढविताना विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना ज्या अभ्यासक्रमासाठी शिष्यवृत्ती देण्यात येते ते अभ्यासक्रम विचारात घेण्यात आले आहे. अभ्यासक्रमांची यादी शासन निर्णय दिनांक ०७/१०/२०१७ सोबत जोडली आहे.

(३) व (४) दिनांक ०७/१०/२०१७ च्या शासन निर्णयान्वये सदर योजनेंतर्गत निर्धारित केलेल्या अभ्यासक्रमांच्या अनुषंगाने उचित निर्णय घेण्यासाठी सचिवस्तरीय प्रदत्त समिती गठीत करण्यात आली आहे.

शासनाने दुष्काळ सदृश्य परिस्थिती जाहीर केलेल्या तालुके, महसूली मंडळे व गावांमधील उच्च शिक्षण घेणाऱ्या महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांचे परीक्षा शुल्क माफ करण्याचा निर्णय घेतला आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

अल्पसंख्यांक विकास विभागातील रिक्त पदे भरण्याबाबत

(६५) * ४७९०० अॅड.निरंजन डावखरे : सन्माननीय अल्पसंख्यांक विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात अल्पसंख्यांक समाजाचे हक्क व सर्वांगिण प्रगतीसाठी अल्पसंख्यांक विकास विभाग कार्यरत असून समाजाचे प्रश्न सोडविण्यासाठी विविध समिती, मंडळे कार्यरत असताना तेथे पूर्णवेळ अधिकाऱ्यांची पदे अनेक महिन्यांपासून रिक्त असल्याचे माहे फेब्रुवारी, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, शैक्षणिक शिष्यवृत्ती वगळता अन्य एकाही योजनेचा लाभ संबंधित घटकांपर्यंत पोहोचला नसून अल्पसंख्यांक समाजाच्या विभागातील विविध पदे, मंडळ, आयोगातील पदे रिक्त असण्याची कारणे काय आहेत,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदरहू रिक्त पदे भरण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) होय, हे अंशतः खरे आहे.

अल्पसंख्यांक विकास विभागाच्या अधिनस्त समिती व मंडळांवरील अधिकाऱ्यांची पदे प्रतिनियुक्तीने भरण्यात येतात. सदयःस्थितीत समिती व मंडळांचे कामकाज तेथील पदांवर इतर विभागातील अधिकारी यांना अतिरिक्त कार्यभार देवून करण्यात येत आहे.

(२) व (३) अल्पसंख्यांक विकासाशी संबंधित सर्व योजनांची अंमलबजावणी नियमितपणे करण्यात येत आहे. समिती व महामंडळांवरील अधिकाऱ्यांच्या पदावर अधिकारी उपलब्ध करून देण्याबाबत सामान्य प्रशासन विभागाकडे मागणी करण्यात आली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील स्थानिक स्वराज्य संस्था आणि खाजगी शिक्षण
संस्थांमध्ये शिक्षकांची भरती करण्याबाबत**

(६६) * ४७९५१ श्री.आनंदराव पाटील : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यातील स्थानिक स्वराज्य संस्था आणि खाजगी शिक्षण संस्थांमध्ये १० हजार शिक्षकांची भरती करण्याची अधिकृत घोषणा दिनांक १ मार्च, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास करण्यात आली, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदरहू भरती कधीपासून करण्यात येणार आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१) होय, हे खरे आहे.

- (२) पवित्र पोर्टल प्रणालीनुसार शिक्षक भरतीबाबतची प्रक्रिया सुरु करण्यात आली आहे.
- (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**परभणी शहरातील पाणीटंचाई दूर करण्यासाठी कृती
आराखड्यास मंजूरी देण्याबाबत**

(६७) * ४७२८७ श्री.विप्लव बाजोरिया : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) परभणी शहरात निर्माण झालेली पाणीटंचाई दूर करण्यासाठी महापालिकेने उपाययोजना आखल्या असल्या तरी प्रत्यक्षात कृती आराखड्याला विभागीय आयुक्तांकडून मंजूरी मिळाली नसल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, कृती आराखड्यास मंजूरी मिळाली नसल्याने पाणीटंचाई निवारणाची कामे प्रलंबित असून कृती आराखड्यास मंजूरी देण्यास विलंब लागण्याची कारणे काय आहेत,

- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कृती आराखड्यास मंजूरी देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
 (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.बबनराव लोणीकर : (१) हे खरे नाही.

(२) व (३) परभणी महानगरपालिकेने सादर केलेल्या कृती आराखड्यास संदर्भात विभागीय आयुक्तांनी बैठक घेऊन कृती आराखड्यातील काही प्रस्तावांना मान्यता देण्यासंदर्भात शासनाकडे शिफारस केली होती. त्यानुषंगाने परभणी शहरासाठी पिण्याच्या पाण्याच्या टंचाई अंतर्गत परभणी महानगरपालिकेने सादर केलेल्या प्रस्तावानुसार विहिरीतील गाळ काढणे, खोलीकरण व तदनुषंगिक कामाच्या रुपये २२.७५ लाख किंमतीच्या प्रस्तावास दिनांक १३ मे, २०१९ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात आली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

अकोला जिल्ह्यातील पेयजल योजनेतील निधी खर्चात अपहार केल्याबाबत

(६८) * ४७२२७ श्री.गोपिकिशन बाजोरीया : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) अकोला जिल्ह्यातील भारत निर्माण कार्यक्रमांतर्गत पेयजल योजनेतील निधी खर्चात अनियमितता करून अपहार केल्याचे माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
 (२) असल्यास, उक्त योजनेतील अधिकाऱ्यांनी प्रशासकीय मंजूरी न घेता, कामाचे ई-निविदा न करता, कामाची मोजमाप पुस्तिका तयार न करताच कंत्राटदाराला देयके अदा केली आहेत, हे ही खरे आहे काय,
 (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार जबाबदार असणाऱ्या दोषी अधिकाऱ्यांविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
 (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.बबनराव लोणीकर : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) अकोला जिल्ह्यातील भारत निर्माण कार्यक्रमांतर्गत २० नळ पाणीपुरवठा योजनांच्या कामामध्ये अपहार झाल्याचे निदर्शनास आले असून १३ प्रकरणामध्ये FIR दाखल करण्यात आले आहे व उर्वरित ७ प्रकरणामध्ये FIR दाखल करण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

ग्राहकांना स्वच्छ व दर्जात्मक पदार्थ विक्रेत्यांकडून मिळण्याबाबत

(६९) * ४७१९३ श्री.अमरिशभाई पटेल, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.मोहनराव कदम, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.जनार्दन चांदूरकर, आर्कि.अनंत गाडगीळ, डॉ.सुधीर तांबे, डॉ.वजाहत मिर्झा : सन्माननीय अन्न व औषध प्रशासन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कुर्ला स्थानकात अस्वच्छ पाण्याने लिंबू सरबत तयार करण्यात येत असल्यामुळे आरोग्यदायी खाद्य पदार्थांचा प्रश्न नव्याने पुन्हा एकदा समोर आला असून उघड्यावरील बर्फी, खाद्य पदार्थांचा दर्जा, स्वच्छता, विक्रेत्यांकडून घेतली न जाणारी काळजी असे अनेक मुद्दे प्रश्नार्थक असल्याचे माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार ग्राहकांना स्वच्छ व दर्जात्मक पदार्थ विक्रेत्यांकडून मिळण्याबाबत कार्यवाही करून स्वच्छता न राखणाऱ्या विक्रेत्यांची चौकशी करण्याबाबत कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.जयकुमार रावल : (१) व (२) कुर्ला स्थानकात अस्वच्छ पाण्याने लिंबू सरबत तयार करण्याबाबतची घटना रेल्वे प्रशासनाच्या अखत्यारीत घडलेली आहे. सदर प्रकरणी रेल्वे प्रशासनाने संबंधित कंत्राटदारास ५ लाख रुपयांचा दंड ठोठावला आहे.

अन्न व औषध प्रशासनामार्फत बृहन्मुंबई विभागात उघड्यावर अन्नपदार्थ विकणारे, खाद्यपदार्थांचा दर्जा न राखणारे, स्वच्छता विषयक काळजी न घेणाऱ्या आस्थापनांच्या नियमित तपासण्या करण्यात येतात तसेच उल्लंघन करणाऱ्या आस्थापनांविरुद्ध कायद्यातील तरतुदीनुसार परवाना निलंबन, रद्द तसेच दंडात्मक कारवाई करण्यात येते.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राजूरा तांडा (ता.मुखेड, जि.नांदेड) गावातील
पाणीटंचाई दूर करण्याबाबत**

(७०) * ४७२६२ श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.हरिसिंग राठोड : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राजूरा तांडा (ता.मुखेड, जि.नांदेड) येथील ग्रामपंचायतीच्या अनागोंदी कारभारामुळे येथील जनतेला वर्षाचे बाराही महिने पिण्याच्या पाण्यासाठी वणवण भटकंती करावी लागत असल्याचे दिनांक १८ एप्रिल, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून गावातील पाणीटंचाईचा प्रश्न सोडविण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.बबनराव लोणीकर : (१) हे खरे नाही.

(२) राजूरा तांडा (ता.मुखेड, जि.नांदेड) येथील नळ पाणीपुरवठा योजनेच्या उद्भवास पाणी कमी असल्याने डिसेंबर पासून गावातील दोन विंधन विहिरी अधिग्रहीत करून पाणीपुरवठा करण्यात येत आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मुंबई विद्यापीठातील प्राध्यापकांनी केलेल्या उत्तरपत्रिकांचे
फेर मूल्यांकन करण्याबाबत**

(७१) * ४६८०१ श्री.विलास पोतनीस : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री

पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई विद्यापीठातील २९ प्राध्यापकांनी प्रत्येकी पाच हजारांहून अधिक उत्तरपत्रिकांचे मूल्यांकन केल्याची, तसेच एका प्राध्यापकाने सुमारे १४ हजार ७५४ उत्तरपत्रिकांचे मूल्यांकन केले असल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ च्या शेवटच्या आठवड्यात निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक नुकसान होवू नये, याकरीता प्राध्यापकांनी केलेल्या उत्तरपत्रिकांचे फेर मूल्यांकन करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) एप्रिल, २०१९ चे मूल्यांकन सुरु असल्याने एप्रिल, २०१९ च्या शेवटच्या आठवड्यात मुंबई विद्यापीठातील प्राध्यापकांनी किती उत्तर पुस्तिकांचे मूल्यांकन केले आहे याची अंतिम आकडेवारी निश्चित झालेली नाही.

(२) ऑक्टोबर-नोव्हेंबर, २०१८ पासून दिवसभरामध्ये एक शिक्षक १०० पेक्षा जास्त उत्तर पुस्तिकांचे मूल्यांकन करणार नाही अशी व्यवस्था ऑनस्क्रीन मार्किंगच्या सॉफ्टवेअर मध्ये करण्यात आली आहे. तसेच उपरोक्त प्राध्यापकांनी केलेल्या मूल्यांकनाची चौकशी केली असता कोणत्याही विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक नुकसान झाल्याचे निदर्शनास आले नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

हिंगोली जिल्ह्यात पाणी नमुने दूषित आढळून आल्याबाबत

(७२) * ४७११० श्री.रामराव वडकुते, श्री.विक्रम काळे, श्री.अब्दुल्लाखान
दुर्राणी : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा
करतील काय :-

- (१) हिंगोली जिल्ह्यात विविध प्राथमिक आरोग्य केंद्रांतर्गत तपासण्यात आलेल्या ३९९ पाणी नमुन्यांपैकी ६७ पाणी नमुने दूषित आढळल्याचे दिनांक १३ मार्च, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, कोणकोणत्या तालुक्यातील किती पाणी नमुने दूषित आढळून आलेले आहेत,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून पाणी नमुने दूषित आढळून आलेल्या गावांतील नागरीकांना शुध्द पाणीपुरवठा करण्याबाबत कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.बबनराव लोणीकर : (१) होय. तथापि, हिंगोली जिल्ह्यात माहे मार्च, २०१९ या महिन्यात ग्रामीण भागातील ४०३ पाणी नमुन्यांपैकी ६७ पाणी नमुने दूषित आढळले आहेत.

(२) हिंगोली जिल्ह्यातील तालुक्यामध्ये खालीलप्रमाणे दूषित नमुने आढळून आले आहेत.

अ.क्र.	तालुका	तपासणीसाठी पाठविलेले पाणी नमुने संख्या	दूषित पाणी नमुने संख्या
१	हिंगोली	९०	२०
२	वसमत	८०	१२
३	कळमनुरी	१०७	१३
४	सेनगांव	६३	१३
५	औंढा ना	६३	०९
	एकूण	४०३	६७

(३) पाणी नमुने दूषित आढळून आलेल्या गावातील दूषित स्रोताचा परिसर स्वच्छ करण्यात आला असून टि.सी.एल. पावडरद्वारे पाणी शुध्दीकरण करण्यात आले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**रायगड जिल्ह्यातील जिल्हा परिषदेच्या प्राथमिक
शाळांतील वीज देयके भरण्याबाबत**

(७३) * ४६७६८ श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.नागोराव गाणार : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४६३१८ ला दिनांक २७ नोव्हेंबर, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) रायगड जिल्ह्यातील जिल्हा परिषदेच्या सुमारे ४०६ प्राथमिक शाळांना वीज देयके भरण्यासाठी शासनाकडून पुरसा निधी मिळत नसल्याने महावितरण कंपनीकडून सुमारे एक वर्षाभरापासून वीज पुरवठा खंडीत केल्याचे दिनांक १९ मार्च, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून रायगड जिल्ह्यातील विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक नुकसान होवू नये याकरीता सदर शाळांसाठी निधी देवून वीज देयके भरण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेळार : (१) रायगड जिल्हा परिषदेच्या ४०६ प्राथमिक शाळांचे वीज देयक अदा न केल्याने वीज पुरवठा खंडीत करण्यात आला.

(२) समग्र शिक्षा अभियान अथवा जिल्हा परिषद सेस फंड इत्यादी निधीमधून जिल्हा परिषद शाळांची वीज देयके अदा करण्याची कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**रत्नागिरी जिल्ह्यातील पाणीपुरवठा योजनांची थकीत
पाणीपट्टी वसूल करण्याबाबत**

(७४) * ४७७१७ अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.जनार्दन चांदूरकर : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) रत्नागिरी जिल्ह्यातील ८ प्रादेशिक नळपाणीपुरवठा योजनांच्या पाणीपट्टीच्या वसूलीपेक्षा खर्च जास्त असल्याने दरवर्षी जिल्हा परिषदेला लाखो रुपयांचा तोटा सहन करावा लागत असल्यामुळे या योजनांची देखभाल दुरुस्ती करणे अडचणीचे ठरत आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर पाणीपुरवठा योजनांची थकीत पाणीपट्टी वसूल करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.बबनराव लोणीकर : (१) हे खरे आहे.

(२) रत्नागिरी जिल्ह्यातील ८ प्रादेशिक नळ पाणीपुरवठा योजना २५ ते ३० वर्षे इतक्या जुन्या व कालबाह्य झाल्या आहेत. सदर नळ पाणीपुरवठा योजनेत समाविष्ट असलेल्या ग्रामपंचायतीला देय अनुदानातून पंचायत समितीकडून काही अंशी अनुदान कपात करून भरणा करण्यात येत आहे. तसेच ग्रामपंचायतीकडे थकीत पाणीपट्टी वसुलीसाठी पाठपुरावा करण्यात येत आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**पालघर जिल्ह्यातील खाजगी विनाअनुदानित शाळांमधील
शिक्षकांना मानधन देण्याबाबत**

(७५) * ४८२०५ श्री.रविंद्र फाटक : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पालघर जिल्ह्यातील पालघर, वसई, विरार, नालासोपारा, बोईसर, डहाणु, विक्रमगड, जव्हार, मोखाडा, तलासरी व बोर्डी या भागात खाजगी विनाअनुदानित शाळांमध्ये शिक्षकांना अल्प मानधनावर काम करावे लागत असल्याचे माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, संस्था चालक काही शिक्षक सेवकांना दोन ते तीन हजार वेतन देवून त्यांच्यावर अन्याय करित असल्याचेही निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर भागातील खाजगी विनाअनुदानित शाळांमधील शिक्षकांना मानधन देण्याबाबत कार्यवाही करून यास जबाबदार असणाऱ्या संस्था चालकांविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१) हे खरे नाही.

(२) हे खरे नाही.

अशा प्रकारची कोणतीही तक्रार प्राप्त झालेली नाही.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

नागपूर जिल्हा परिषदेच्या शाळांची विद्यार्थी संख्या वाढविण्याबाबत

(७६) * ४८४४३ श्री.रामदास आंबटकर, प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) नागपूर जिल्हा परिषद सर्व शिक्षा अभियानांतर्गत सन २०१८-१९ या वर्षात शिक्षण विभागाकडे रुपये ४ कोटी ३८ लक्ष निधी प्राप्त होवूनही जिल्हा परिषद शाळांमध्ये विद्यार्थी पट संख्ये अभावी रुपये २४ लक्ष निधी शासनास परत करण्याची वेळ जिल्हा प्रशासनावर आल्याचे दिनांक १५ एप्रिल, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, राज्यात प्राथमिक शिक्षणाचा दर्जा वाढण्याकरीता शासनाने विद्यार्थी पट संख्या वाढीसाठी ग्रामीण भागात मोफत गणवेश, पोषण आहार, भोजन व्यवस्था इत्यादी माध्यम राबवूनही जिल्हा परिषदांच्या शाळांची पटसंख्या ८ टक्क्यांनी कमी झाली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून जिल्हा परिषद शाळेतील विद्यार्थी संख्या वाढीच्यादृष्टीने व दर्जा उत्तम करण्याच्यादृष्टीने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१) व (२) हे खरे नाही.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

नंदुरबार तालुका क्रीडा संकुलाचे बांधकाम पूर्ण करण्याबाबत

(७७) * ४८५०५ श्री.चंद्रकांत रघुवंशी, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.अमरिशभाई पटेल, श्री.जनार्दन चांदूरकर : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४५३८८ ला दिनांक २० नोव्हेंबर, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय क्रीडा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) नंदुरबार तालुका क्रीडा संकुलाचे भूमिपुजन पूर्ण होवूनही संकुलाच्या कामास सुरुवात झाली नसल्याने संकुलाचे काम कधीपर्यंत सुरु करण्यात येणार आहे,
- (२) तसेच नंदुरबार तालुका क्रीडा संकुल उभारणीसाठी आदिवासी देवमोगरा एज्युकेशन सोसायटी, नटावद, ता.जि.नंदुरबार संस्थेची जागा संकुल समिती व संस्था यांच्यात करार करून जागा प्राप्त करण्याची सुरु असलेली कार्यवाही पूर्ण झाली आहे काय,

- (३) असल्यास, सार्वजनिक बांधकाम विभागामार्फत तयार करण्यात आलेले अंदाजपत्रक व आराखडे क्रीडा संकुल समितीस प्राप्त झाले असून त्यानुसार अतिक्रमण हटविण्याची कार्यवाही केव्हापर्यंत पूर्ण होणे अपेक्षित आहे,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून नंदुरबार तालुका क्रीडा संकुलाचे बांधकाम पूर्ण करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड.आशिष शेलार : (१) सर्वे क्र.४२६/अ/१-अ या नियोजित जागेवर बांधकामासाठी अंदाजपत्रक व आराखडे तयार करण्यात आले असून ई-निविदा प्रक्रिया सार्वजनिक बांधकाम विभागद्वारा करण्याची कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(२) नाही, सदर संस्थेने जागा उपलब्ध करून देण्यास नकार दिल्याने जागा प्राप्त झालेली नाही.

(३) नियोजित जागेपैकी ३४० चौ.मी.जागेवर अतिक्रमण आहे व सदर प्रकरण न्यायप्रविष्ट आहे.

(४) तालुका क्रीडा संकुल उभारण्यासाठी रुपये ९५.०० लक्ष निधी उपलब्ध करण्यात आलेला आहे. सार्वजनिक बांधकाम विभाग, नंदुरबारद्वारे रुपये ९१.४१ लक्षाचे अंदाजपत्रक व आराखडे तयार करण्यात आले आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**नालासोपारा (ता.वसई, जि.पालघर) येथील शिधापत्रिकाधारकांना
धान्याचा पुरवठा जवळच्या शिधावाटप दुकानात होण्याबाबत**

(७८) * ४८९०८ श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.आनंद ठाकूर : सन्माननीय अन्न व नागरी पुरवठा आणि ग्राहक संरक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नालासोपारा (ता.वसई, जि.पालघर) येथील शिधापत्रिकाधारकांच्या शिधापत्रिकांची संगणकीकृत नोंदणी केली जात असून येथील वाढत्या लोकसंख्येमुळे शिधापत्रिका धान्य पुरवठा दुकाने कमी पडत आहेत, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, नालासोपारा येथील शिधापत्रिकाधारकांना दूरची महिला बचत गटाची धान्य पुरवठ्याची दुकाने देण्यात आली असल्याने त्या शिधापत्रिकाधारकांना धान्याचा पुरवठा जवळच्या दुकानात होण्याबाबत व तो ऑनलाईन करून देण्याची मागणी 'समर्थन' संस्थेने मा.मंत्री, अन्न व नागरी पुरवठा व प्रधान सचिव, अन्न व नागरी पुरवठा यांच्याकडे लेखी पत्राद्वारे दिनांक १४ डिसेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास केली, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त निवेदनाच्या अनुषंगाने सदर प्रकरणाची शासनाने चौकशी करून शिधापत्रिका लाभार्थ्यांना जवळच्या शिधावाटप दुकानातून धान्याचा पुरवठा होण्याबाबत तसेच तो ऑनलाईन करून देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.संभाजी निलंगेकर-पाटील : (१) हे खरे नाही.

(२) हे खरे आहे. समर्थन संस्थेकडून दिनांक १४ डिसेंबर, २०१८ रोजी लेखी पत्र प्राप्त झाले होते.

(३) रास्तभाव दुकानात पात्र लाभार्थ्यांची बायोमेट्रिक ओळख पटवून शिधावस्तूचे वितरण करण्यात येत आहे. Aadhar enabled Public Distribution System (AePDS) प्रणालीमार्फत रास्तभाव दुकानांना e-PoS मशीनवर Portability ची सुविधा उपलब्ध करून देण्यात आली आहे. Portability द्वारे शिधापत्रिकाधारकास कोणत्याही रास्तभाव दुकानातून धान्य घेण्याची सुविधा देण्यात आली आहे. तसेच कोणताही पात्र लाभार्थी अन्नधान्यापासून वंचित राहणार नाही, याबाबत दक्षता घेण्याबाबत सर्व क्षेत्रिय कार्यालयांना आदेश देण्यात आले आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**स्वस्त धान्य दुकानात धान्य घेण्यासाठी लावण्यात
आलेल्या ई-पाँस मशीनबाबत**

(७९) * ४८७४६ श्री.प्रकाश गजभिये : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४१७१२ ला दिनांक ९ जुलै, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय अन्न व नागरी पुरवठा आणि ग्राहक संरक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) स्वस्त धान्य दुकानातून धान्य घेण्यासाठी आणण्यात आलेली ई-पाँस मशीन दुकानदार आणि लाभार्थ्यांना त्रासदायक ठरत असून अपूर्ण डेटा एण्ट्रीमुळे एकीकडे ग्राहकांना स्वस्त धान्य मिळण्यात अडचण निर्माण झाली आहे तर दुसरीकडे दुकानदारांनादेखील आर्थिक नुकसान होत आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, शासनाने ई-पाँस मशीन आणण्यापूर्वी सर्व लाभार्थ्यांची डेटा एण्ट्री केली नसल्याने अनेक लाभार्थ्यांची माहिती ई-पाँस मशीनच्या सॉफ्टवेअरमध्ये उपलब्ध नसून काहींचे ठसे जुळत नसल्याने त्याचा परिणाम प्रत्येक महिन्याला स्वस्त धान्य घेताना होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, विदर्भात एकूण तीस हजार स्वस्त धान्य दुकानदार तसेच लाभार्थी असूनही स्वस्त धान्य मिळत नसल्यामुळे ग्राहक व सर्व दुकानदारांनी ई-पाँस आणि इतर निर्णयांवर नाराजी व्यक्त केली आहे, तसेच स्वस्त धान्य दुकानदारांनीदेखील या प्रक्रियेमुळे कमिशन घटत असल्याची तक्रार केली आहे, हे खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.संभाजी निलंगेकर-पाटील : (१) हे खरे नाही.

माहे मे, २०१८ पासून राज्यात सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेचे संगणकीकरण प्रकल्पांतर्गत ई-पाँसद्वारे लाभार्थ्यांची बायोमेट्रिक ओळख पटवून शिधावस्तुचे वितरण करण्यात येत आहे. राज्यातील एकूण ५२,३७५ रास्तभाव दुकानांत सुरळीतपणे धान्याचे वितरण सुरु आहे. ई-पाँसद्वारे धान्य

वितरणानंतर प्रतिक्विंटल रुपये १५०/- याप्रमाणे अतिरिक्त कमीशन दुकानदारांना देण्यात येत आहे. त्यामुळे आर्थिक नुकसानीचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(२) हे खरे नाही.

ज्या शिधापत्रिकाधारकांचे आधार सिडींग झालेले नाही, अशा शिधापत्रिकाधारकांचे ई-केवायसी द्वारे आधार सिडींग करून धान्याचे वितरण करण्यात येत आहे. तसेच ठसे जुळत नसलेल्या शिधापत्रिकाधारकांना नियुक्त करण्यात आलेल्या रुट नॉमिनीच्या Aadhar Authentication च्या आधारे धान्याचे वितरण करण्यात येत आहे. पात्र लाभार्थ्यांना ई-पॉसद्वारे धान्य वाटप करता येणे शक्य नसल्यास ओळख पटवून manual पध्दतीने धान्य देण्याची परवानगी दिली आहे.

(३) हे खरे नाही.

याबाबत कोणत्याही जिल्ह्यात अशा तक्रारी प्राप्त झाल्या नाहीत. कोणताही पात्र लाभार्थी अन्नधान्यापासून वंचित राहणार नाही, याबाबत दक्षता घेण्याचे आदेश सर्व क्षेत्रिय कार्यालयांना देण्यात आलेले आहेत. रास्तभाव दुकानदारांना ई-पॉसद्वारे वितरीत केलेल्या धान्यावर प्रतिक्विंटल रुपये १५०/- कमीशन देण्यात येते. त्यामुळे या प्रक्रियेमुळे कमीशन घटले नसून त्यामध्ये वाढ झालेली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**गडचिरोली जिल्हा परिषद, शिक्षण विभागातील उपशिक्षणाधिकारी
(प्राथ.) यांच्यावर निलंबनाची कारवाई करण्याबाबत**

(८०) * ४८३४८ प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार, श्री.रामदास आंबटकर :

सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) आंबेशिवणी केंद्रांतर्गत तालुकास्तरीय बाल क्रीडा सम्मेलनात गडचिरोली जिल्हा परिषद, शिक्षण विभागातील उपशिक्षणाधिकारी (प्राथ.) यांनी व्यासपीठावर शिक्षकांविरुद्ध वादग्रस्त विधान केल्याने संबंधित उपशिक्षणाधिकारी (प्राथ.) यांच्यावर निलंबनाची कार्यवाही करण्याबाबत

महाराष्ट्र शिक्षक परिषद गडचिरोली शाखा यांनी मा.शालेय शिक्षण मंत्री व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, गडचिरोली यांना लेखी निवेदन दिले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर वादग्रस्त उपशिक्षणाधिकारी व शिक्षकांच्या समस्यांबाबत लोकप्रतिनिधी या नात्याने गडचिरोली येथे दिनांक ४ फेब्रुवारी, २०१९ रोजी बैठक बोलावून संबंधित अधिकाऱ्यांवर कार्यवाही करण्याची मागणी करूनही कोणतीही कार्यवाही करण्यात आलेली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून संबंधित उपशिक्षणाधिकारी (प्राथ.) यांच्याविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) व (४) आयुक्त (शिक्षण), पुणे यांच्याकडून दिनांक १२/०६/२०१९ रोजी शासनास प्रस्ताव सादर करण्यात आला असून त्यावर आवश्यक ती कार्यवाही करण्यात येत आहे.

**श्रीमती नाथीबाई दामोदर ठाकरसी महिला विद्यापीठ, मुंबई येथील
कर्मचाऱ्यांना थकीत रक्कम अदा करणेबाबत**

(८१) * ४८४८६ श्री.आनंद ठाकर, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.बाळाराम पाटील, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) श्रीमती नाथीबाई दामोदर ठाकरसी महिला विद्यापीठ, मुंबई (SNDT) तसेच विद्यापीठाच्या संचलित महाविद्यालयामधील तांत्रिक प्रयोगशाळा सहाय्यक या संवर्गातील कर्मचाऱ्यांना ६ व्या वेतन आयोगानुसार थकीत रक्कम (Arrears) १० वर्षे इतका कालावधी होऊनही अदा करण्यात आला नसल्याचे माहे फेब्रुवारी, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदरची थकीत रक्कम संबंधित कर्मचाऱ्यांना अदा करण्याबाबत संबंधित कर्मचारी आणि लोकप्रतिनिधींनी मा.राज्यपाल, मा.उच्च तंत्र शिक्षण मंत्री, मा.उच्च तंत्र शिक्षण राज्यमंत्री व सचिव, उच्च तंत्र शिक्षण विभाग यांना दिनांक १ ऑक्टोबर, २०१८ व १३ मे, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास लेखी निवेदन दिले असता याबाबत अहवाल सादर करावा असे कुलगुरु श्रीमती नाथीबाई दामोदर ठाकरसी महिला विद्यापीठ, मुंबई यांना आदेशित केले होते, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, तदनुसार कुलसचिव, श्रीमती नाथीबाई दामोदर ठाकरसी महिला विद्यापीठ, मुंबई यांनी त्यांचे दिनांक २२ नोव्हेंबर, २०१८ रोजीच्या पत्रान्वये शासनास सादर केलेल्या अहवालात तांत्रिक प्रयोगशाळा सहाय्यक या पदावर कार्यरत असलेल्या कर्मचाऱ्यांच्या पदोन्नती विषयी व ६ व्या वेतन आयोगातील वेतनाची थकीत रक्कम अदा करण्याबाबतचे प्रकरण विद्यापीठाच्या व्यवस्थापन परिषदेच्या (मॅनेजमेंट काँन्सील) विचाराधीन असल्याचे कळविण्यात आले, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून तांत्रिक प्रयोगशाळा सहाय्यक पदावरील कर्मचाऱ्यांना ६ व्या वेतन आयोगानुसार थकीत रक्कम अदा करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) हे खरे नाही.

विद्यापीठाच्या संचलित महाविद्यालयामधील या तांत्रिक प्रयोगशाळा सहाय्यक या संवर्गात असलेल्या एकूण ७ कर्मचाऱ्यांपैकी ६ कर्मचाऱ्यांना ६ व्या वेतन आयोगाची संपूर्ण थकबाकी मे, २०१५ ला अदा करण्यात आली आहे. १ कर्मचारी हे एआयसीटीई च्या नियमानुसार अर्हता धारण करित नसल्यामुळे त्यांना ६ व्या वेतन आयोगाची थकबाकी अदा करण्यात आलेली नाही.

(२) होय, हे खरे आहे.

(३) होय, हे खरे आहे.

(४) प्रकरणी व्यवस्थापन परिषदेने चौकशी करण्याकरीता त्रिसदस्य समिती नेमली. समितीने सदर कर्मचारी हे AICTE च्या नियमानुसार अर्हता धारण करित नसल्याचे निदर्शनास आणून दिले. त्यामुळे विद्यापीठाने दिनांक २७/०३/२०१९ रोजीच्या पत्रान्वये संबंधित उषा मित्तल तंत्र शिक्षण संस्थेस संबंधित कर्मचाऱ्यांच्या प्रमाणपत्राची पडताळणी करून अहवाल पाठविण्याचे कळविण्यात आले. सदर पडताळणी प्रक्रिया पूर्ण होताच अहवाल पुनःश्च व्यवस्थापन समितीच्या बैठकीत मांडण्यात येईल. व्यवस्थापन समितीने दिलेल्या आदेशानुसार पुढील कार्यवाही करण्यात येईल.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील आदिवासी व नक्षलग्रस्त भागातील शिक्षक-कर्मचाऱ्यांना
एकस्तर वेतनश्रेणीचा लाभ देण्याबाबत**

(८२) * ४६६८० श्री.विक्रम काळे, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.बाळाराम पाटील, श्री.दत्तात्रय सावंत, श्री.श्रीकांत देशपांडे : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यातील आदिवासी व नक्षलग्रस्त भागात कार्यरत खाजगी शाळेतील शिक्षक-कर्मचाऱ्यांना जिल्हा परिषद शिक्षक कर्मचाऱ्यांप्रमाणे एकस्तर वेतनश्रेणीचा लाभ देणेबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (२) असल्यास, त्याबाबत शासनाने केलेल्या कार्यवाहीचे स्वरूप काय आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१) व (२) शासन निर्णय, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग क्र. एसएसएन १००७/(१६६/०७)/माशि-२, दिनांक १४ ऑगस्ट, २००८ च्या शासन निर्णयानुसार राज्यातील आदिवासी व नक्षलग्रस्त भागात कार्यरत खाजगी अनुदानित शाळेतील केवळ बदलीपात्र कर्मचाऱ्यांना सदरचा लाभ देय आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**नागपूर विभागातील इंग्रजी माध्यमांच्या शाळांमध्ये
पाठ्यपुस्तके खरेदी करण्याची सक्ती केल्याबाबत**

(८३) * ४७५१५ श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील

गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नागपूर विभागातील अनेक नामांकित इंग्रजी माध्यमांच्या शाळा व्यवस्थापनाकडून पालकांना शाळेतूनच पाठ्यपुस्तके खरेदी करण्याची सक्ती करण्यात येत असल्याचे दिनांक १० एप्रिल, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याबाबतच्या अनेक तक्रारी शिक्षण उपसंचालक, नागपूर विभाग, नागपूर व शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक/माध्यमिक) नागपूर यांच्याकडे देण्यात आल्या असून शिक्षण विभागाने दिलेल्या सूचनांचे शाळा व्यवस्थापन पालन करित नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून मा.उच्च न्यायालयाने शिक्षण विभागाला निर्देश देवूनही शिक्षण विभागातर्फे चौकशी करून तसेच आर्थिक फसवणुकीस प्रतिबंध घालण्याबाबत कार्यवाही करून संबंधितांविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१), (२) व (३) सदर बाब आढळून आली नाही. तथापि, यासंदर्भात प्राप्त तक्रारीच्या अनुषंगाने चौकशी करण्याचे निदेश विभागीय शिक्षण उपसंचालक, नागपूर विभाग, नागपूर यांनी संबंधितांना दिले आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मुलींसाठी शासकीय व स्थानिक स्वराज्य संस्थेच्या शाळांमध्ये
स्वच्छतागृहाची सुविधा उपलब्ध नसल्याबाबत**

(८४) * ४७३३६ आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.सुधीर तांबे, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.मोहनराव कदम, श्री.आनंदराव पाटील, डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे, श्री.अनिल भोसले, श्री.बाळाराम पाटील, श्री.चंद्रकांत रघुवंशी, श्री.नागोराव गाणार, प्रा.अनिल सोले, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.प्रविण दरेकर : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) 'यू-डायस'च्या सन २०१७-१८ च्या आकडेवारीनुसार शासकीय व स्थानिक स्वराज्य संस्थेच्या १ ली ते १२ वी पर्यंतच्या १६४७ शाळांमध्ये मुलींसाठी स्वच्छतागृहे नसल्याने मुलींची गैरसोय होत असल्याचे दिनांक ७ एप्रिल, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच अनेक शाळांमध्ये मुलींसाठी स्वतंत्र स्वच्छतागृहे उपलब्ध असूनही त्यांच्या देखभाल व दुरुस्तीअभावी स्वच्छतागृहांचा वापर होत नसल्याने राज्यातील शासकीय व स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या सुमारे ६६ हजार ७५० शाळांपैकी ६५ हजार १०३ शाळांतील मुलींच्या स्वच्छतागृहांचे लेखापरिक्षण करणार असल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, शासकीय शाळांमधील मुलींसाठी स्वच्छतागृहांमध्ये आवश्यक सोयी सुविधा उपलब्ध करून देण्याबाबतच्या सूचना शालेय शिक्षण विभागाच्या सचिव आणि समग्र शिक्षा महाराष्ट्र शिक्षण परिषदेच्या राज्य प्रकल्प संचालिका वंदना कृष्णा यांनी सर्व महापालिकांचे आयुक्त आणि जिल्हा परिषदेच्या मुख्य कार्यकारी अधिकाऱ्यांना दिल्या आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, समग्र शिक्षा अभियानातून शाळांमधील स्वच्छतागृह बांधकामासाठी केंद्र शासनाकडून येणारा बहुतांश निधी राज्यात महाराष्ट्र प्राथमिक शिक्षण परिषदेच्या माध्यमातून शाळांना देण्यात येत असून सन

२०१७-१८ या शैक्षणिक वर्षात समग्र शिक्षा अभियानांतर्गत केंद्र शासनाकडून एकूण किती निधी प्राप्त झाला, तसेच राज्यात जिल्हावार किती निधी देण्यात आला, सदर निर्धीतर्गत मुलींसाठी किती शाळांमध्ये स्वच्छतागृह बांधण्यात आली आहे,

(५) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर शाळांचे लेखापरिक्षण करून मुलींच्या स्वच्छतागृहांची नियमित देखभाल, दुरुस्तीसाठी स्वतंत्र निधी उपलब्ध करून आवश्यक त्या सोयी सुविधा पुरविण्यासाठी कार्यवाही करून मुलींसाठी स्वतंत्र स्वच्छतागृह उपलब्ध करून न देणाऱ्या संबंधित शाळांच्या अधिकाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) होय.

(४) स्वच्छतागृहांसाठी सन २०१७-१८ या वर्षात समग्र शिक्षा अभियानांतर्गत केंद्र शासनाकडून रुपये ४७.५० लक्ष निधी प्राप्त झाला असून त्यामधून मुलींसाठी २५ स्वच्छतागृहांचे बांधकाम करण्यात आले आहे.

(५) राज्यात ९९% हून अधिक शाळांमध्ये मुलींसाठी स्वतंत्र स्वच्छतागृहे आहेत. तसेच, स्वतंत्र स्वच्छतागृहांची निकड लक्षात घेऊन निधी उपलब्धतेनुसार जिल्हा वार्षिक नियोजन समिती, समग्र शिक्षा अभियान, जिल्हा परिषद सेस फंड, सी.एस.आर. इ. माध्यमातून स्वच्छतागृहे उभारण्याची तजवीज ठेवली आहे.

**बालकांचा मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाचा अधिकार अधिनियमांतर्गत
विद्यार्थ्यांच्या शुल्काचा परतावा शैक्षणिक संस्थांना देण्याबाबत**

(८५) * ४७६९५ श्री.श्रीकांत देशपांडे : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यात बालकांचा मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाचा अधिकार अधिनियम अंतर्गत २५ टक्के मोफत प्रवेशित विद्यार्थ्यांच्या मागील ४ वर्षातील शुल्काचा परतावा काही जिल्हयांमधील शैक्षणिक संस्थांना करण्यात आलेला नाही, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर प्रतिपूर्तीची रक्कम/निधी जमा असतानासुद्धा वाशिम जिल्हा परिषदेने एकाही शाळेला सदर परतावा अदा केला नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, २५ टक्के मोफत प्रवेशित जागेवरील शाळा सोडून जाणाऱ्या वा गेलेल्या विद्यार्थ्यांच्या जागा रिक्त राहु नये यादृष्टीने अन्य विद्यार्थ्यांना रिक्त जागेवर प्रवेश देण्याचे अधिकार संबंधित मुख्याध्यापकांना देण्याबाबतचे धोरण शासनाच्या विचाराधीन आहे काय, तसेच ऑनलाईन प्रवेशार्थी विद्यार्थ्यांच्या शुल्काची १०० टक्के प्रतिपूर्ती/परतावा करण्याबाबत शासन कार्यवाही करणार आहे काय,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून अमरावती विभागातील वाशिम जिल्हयासह ज्या जिल्हयात निधी उपलब्ध असतानासुद्धा शुल्क परतावा करण्यात आला नाही त्यासाठी जबाबदार असणाऱ्यांवर कारवाई करून सदर ४ वर्षांची शुल्काची रक्कम शाळांना बँकेच्या प्रचलीत व्याजासह देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१) व (२) हे खरे नाही.

(३) निधीची उपलब्धता विचारात घेऊन आवश्यक कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**विद्यापीठातील प्राध्यापक व कर्मचाऱ्यांचे वेतन
प्रलंबित असल्याबाबत**

(८६) * ४७००४ अॅड.अनिल परब, डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) शासनाकडून सन १९९५ पासून विद्यापीठाला वेतनापोटी देण्यात येणारी रक्कम ३३८ कोटी ६० लाख १० हजार ५३१ रुपये थकबाकी असल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, शासनाकडून वेतनापोटी मिळणारी रक्कम रोखल्यामुळे विद्यापीठातील प्राध्यापक व कर्मचारी यांचे वेतन प्रलंबित आहेत, विद्यापीठाला देण्यात येणारी वेतनापोटीची रक्कम रोखण्या मागची कारणे काय आहेत,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार उक्त थकित रक्कम विद्यापीठाला देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) व (२) होय, हे अंशतः खरे आहे.

विद्यापीठाच्या प्राध्यापकाचे वेतन अनुदान नियमित शासनाकडून अदा करण्यात आलेले आहे व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांचे ७५% वेतन अनुदान शासनाकडून देण्यात येत असून २५% वेतन खर्च विद्यापीठ निधीतून भागविण्यात येत असल्याने ते प्रलंबित नाही. विद्यापीठातील शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांपैकी कोणते कर्मचारी शासनमान्य पदावर कार्यरत आहेत आणि कोणते कर्मचारी विद्यापीठ निधीतील पदावर कार्यरत आहेत याबाबत विद्यापीठस्तरावर स्पष्टता नसल्याने शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना देण्यात येणाऱ्या वेतन अनुदानामध्ये २५% कपात करण्याचा निर्णय मा.मंत्री स्तरावरील दिनांक ०८/०८/२०१३ च्या बैठकीत निर्णय घेण्यात आलेला आहे.

(३) याबाबत शासनाने दिनांक २९/१०/२०१६ रोजीच्या पत्रान्वये कार्यबल गटाची स्थापना करण्यात आली होती. सदर कार्यबल गटाच्या शिफारशीनुसार विद्यापीठातील शासनमान्य पदांवरील कर्मचारी व विद्यापीठ निधीवरील कर्मचारी यांच्या स्वतंत्र याद्या तयार करून त्याप्रमाणे बिंदू नामावली अद्यावत करून त्या सहाय्यक आयुक्त, कोकण भवन व सामान्य प्रशासन विभाग यांच्याकडून प्रमाणित करून घेतल्यानंतर सदर कर्मचाऱ्यांचे वेतन निश्चिती करण्यात येईल. तदनंतरच सदर वेतनाची थकबाकी विद्यापीठास देण्याची कार्यवाही करता येईल.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**शालेय शिक्षण विभागाच्या आदेशाप्रमाणे शाळांचे सेवक
संच सुधारित करण्याबाबत**

(८७) * ४७४२२ श्री.दत्तात्रय सावंत, श्री.बाळाराम पाटील, श्री.श्रीकांत देशपांडे, श्री.विक्रम काळे, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.किशोर दराडे : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) शालेय शिक्षण विभागाच्या दिनांक २८ जानेवारी, २०१९ च्या शासन निर्णयाच्या आदेशाने शिक्षकेतर भरती बंदी उठवली असून नवीन शिक्षकेतर कर्मचारी भरण्यासाठी दिनांक २८ जानेवारी, २०१९ च्या शासन आदेशाप्रमाणे शाळांचे सेवक संच सुधारित करणे आवश्यक आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, नवीन शिक्षकेतर कर्मचारी भरण्यासाठी दिनांक २८ जानेवारी, २०१९ च्या शासन आदेशाप्रमाणे शाळांचे सेवक संच सुधारित करण्यासाठी लोकप्रतिनिधी यांच्याकडून मागणी केली जात आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून दिनांक २८ जानेवारी, २०१९ च्या शासन आदेशाप्रमाणे सेवक संच सुधारित करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१) व (२) हे खरे आहे.

(३) संच मान्यता सुधारित करण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**महाराष्ट्र राज्य आंतरराष्ट्रीय शिक्षण मंडळाशी संलग्न झालेल्या
शाळांतील शिक्षकांच्या प्रशिक्षणाबाबत**

(८८) * ४८२७६ श्री.हेमंत टकले, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.किरण पावसकर, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.राहुल नार्वेकर, श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.रामराव वडकुते, श्री.ख्वाजा बेग, श्री.अनिल भोसले : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात महाराष्ट्र राज्य आंतरराष्ट्रीय शिक्षण मंडळाची स्थापना करण्यात येऊन या मंडळाशी संलग्न झालेल्या शाळांतील शिक्षकांचे प्रशिक्षण माहे मे, २०१९ पासून रामभाऊ म्हाळगी प्रबोधिनीत घेण्यात येणार आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रशिक्षणासाठी प्रत्येक शिक्षकाला रुपये २५ हजार शुल्क भरावे लागणार असून संबंधित संस्थेला किंवा शाळांना संलग्नता शुल्क रुपये २० हजार, मूल्यांकन शुल्क रुपये ५० हजार तसेच नुतनीकरणाचे रुपये १० हजार दरवर्षी भरावे लागणार असून या योजनेला राज्यातील बऱ्याच शाळांनी नकार दिला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१) हे खरे आहे.

(२) शुल्क भरावे लागणार हे अंशतः खरे आहे. तथापि, बऱ्याच शाळांनी शुल्क भरण्यास नकार दिला आहे हे खरे नाही.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

गडचिरोली गोंडवाना विद्यापीठांतर्गत गुणवाढीत गैरप्रकार झाल्याबाबत

(८९) * ४७५३९ श्री.गिरीशचंद्र व्यास, प्रा.अनिल सोले, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) गडचिरोली गोंडवाना विद्यापीठांतर्गत गुणवाढीत गैरप्रकार झाल्याचे दिनांक २२ जानेवारी, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने सदर गुणवाढीत झालेल्या गैरप्रकाराची चौकशी करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) सर्व पदव्युत्तर अभ्यासक्रमाचे व्हॅल्युअर यांनी दिलेले गुण व विद्यार्थ्यांच्या गुणपत्रिकेवरील गुणाची पडताळणी करण्याकरीता दोन प्राध्यापकांची समिती गठीत करण्यात आली होती. सदर समितीने आपला अहवाल सादर केल्यानंतर परीक्षा व मूल्यमापन मंडळाची बैठक घेऊन सदर प्रकरणी सखोल चौकशी करण्याकरीता डॉ.एस.एस.कावळे यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती गठीत करण्यात आली. सदर समितीने केलेल्या शिफारशीस अनुसरून मे.प्रोमार्क सॉफ्टवेअर प्रा.लि. कंपनीचे कर्मचारी व स्क्रुटिनी कमिटीमधील कर्मचाऱ्यांवर पोलीस स्टेशन, गडचिरोली येथे गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे. तसेच मे.प्रोमार्क सॉफ्टवेअर प्रा.लि. या कंपनीवर कोणती दंडात्मक कार्यवाही करावी याबाबत गठीत करण्यात आलेल्या समितीने केलेल्या शिफारशीवरून सदर कंपनीवर रुपये ५ लक्ष एवढा दंड आकारण्यात येऊन कंपनीकडून तो वसूल करण्यात आला आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**टिटवाळा (जि.ठाणे) येथे मेरेडियन शाळेकडून पालकांची
आर्थिक फसवणूक होत असल्याबाबत**

(९०) * ४७१५२ डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे, अॅड.अनिल परब, श्री.रविंद्र फाटक : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) टिटवाळा (जि.ठाणे) येथे रिजन्सी सर्वम परिसरात नव्याने सुरू झालेल्या सीबीएससी बोर्डाची मेरेडियन शाळा व्यवस्थापनेकडून शाळा व्यवस्थापन, प्रशासकीय शुल्काच्या नावाखाली रुपये १२ हजार व प्रवेश अर्जापोटी रुपये एक हजार घेत असल्याचे माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून शाळेकडून पालकांची होत असलेली आर्थिक फसवणूक थांबविण्याकरीता कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१) व (२) सदर शाळेबाबत शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक), जिल्हा परीषद, ठाणे यांच्याकडे तक्रार प्राप्त झाली आहे. सदर तक्रारीच्या अनुषंगाने चौकशीसाठी प्रशासन अधिकारी, कल्याण-डोंबिवली महानगरपालिका व गट शिक्षणाधिकारी, पंचायत समिती यांना निदेशित केले आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील ४० विद्यापीठे बोगस असल्याबाबत

(९१) * ४६६०५ श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.सुधीर तांबे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, डॉ.वजाहत मिर्जा, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.मोहनराव कदम : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील ४० विद्यापीठे बोगस असल्याचे उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाच्या माहे फेब्रुवारी, २०१९ च्या दुसऱ्या आठवड्यात निदर्शनास आले असून याबाबत शासनाकडून कारवाई होत नसल्यामुळे पुणे येथील वारजे, पोलीस ठाणे येथे पुण्याच्या मानवी हक्क संरक्षण समितीने तक्रार केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार संबंधितांविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) होय, अंशतः खरे आहे.

(२) चौकशी सुरु आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**औरंगाबाद येथील शासकीय औषध निर्माण शास्त्र महाविद्यालयात
डी.फार्म.च्या अभ्यासक्रमासाठी शिक्षक नसल्याबाबत**

(९२) * ४६८९८ श्री.सतिश चव्हाण, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.हेमंत टकले, श्री.विक्रम काळे, श्री.अब्दुल्लाखान दुर्गणी : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) औरंगाबाद येथील शासकीय औषध निर्माण शास्त्र महाविद्यालयात सन २०११-१२ मध्ये डॉक्टर ऑफ फार्मसी (डी.फार्म.) हा अभ्यासक्रम सुरु करण्यात आला असून डी.फार्म. या अभ्यासक्रमाची पहिली तुकडी (बॅच) उत्तीर्ण होऊन बाहेर पडली असून त्यांना पदवी प्रमाणपत्र मिळालेले नाही, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, पी.सी.आय. (फार्मसी कौन्सिल ऑफ इंडिया) च्या नामांकनानुसार २२ शिक्षकीय पदे आवश्यक असून शासनाने पदनिर्मितीच केली नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सन २०११-१२ पासून चालु असलेल्या डी.फार्म.च्या विद्यार्थ्यांना शिकविण्यासाठी शिक्षकांच्या नेमणुका केल्या नाहीत, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, डी.फार्म.चे शिक्षण घेणाऱ्या ओबीसी/एसबीसी/व्हीजे/एनटी च्या विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक वर्ष २०१४-१५ पासून शैक्षणिक शिष्यवृत्ती बंद केली असून शैक्षणिक वर्ष सन २०११-१२ ते सन २०१३-१४ या शैक्षणिक वर्षाची शिष्यवृत्ती दिली नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (५) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने डी.फार्म.च्या विद्यार्थ्यांना शिकविण्यासाठी शिक्षकांच्या नियुक्त्या व विद्यार्थ्यांच्या प्रलंबित शिष्यवृत्ती देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) होय, हा अभ्यासक्रम फार्म.डी या नावाने ओळखला जातो.

हा ६ वर्षांचा अभ्यासक्रम पूर्ण करून उत्तीर्ण झालेल्या पहिल्या तुकडीकरीता पदवी प्रमाणपत्र देण्यासाठीची आवश्यक कार्यवाही डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद यांचेमार्फत सुरु आहे.

(२) होय.

(३) होय.

(४) नाही.

(५) शासकीय औषधनिर्माणशास्त्र महाविद्यालय, औरंगाबाद येथील फार्म.डी या पदविका अभ्यासक्रमाकरीता २२ शिक्षकीय आणि २४ शिक्षकेतर पदनिर्मितीचा प्रस्ताव शासनास प्राप्त झाला असून तो शासनाच्या विचाराधीन आहे. दरम्यानच्या कालावधीत शासकीय औषधनिर्माणशास्त्र महाविद्यालय, औरंगाबाद या संस्थेमध्ये फार्म.डी या अभ्यासक्रमाच्या विद्यार्थ्यांना शिकविण्यासाठी तासिका तत्वावर शिक्षकांची नियुक्ती करण्यात आली असून, त्यांचेद्वारे विद्यार्थ्यांना शिकविले जात आहे. तसेच शैक्षणिक वर्ष २०११-१२ ते २०१३-१४ या कालावधीतील शिष्यवृत्ती संबंधित पात्र विद्यार्थ्यांना देण्यात आलेली आहे.

**पालम (जि.परभणी) तालुक्यातील विद्यार्थी शालेय पोषण
आहारापासून वंचित राहिल्याबाबत**

(९३) * ४७२९१ श्री.विप्लव बाजोरिया : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पालम (जि.परभणी) तालुक्यातील बहुतांशी शाळांमध्ये विद्यार्थ्यांच्या पोषण आहारासाठी वापरण्यात येणाऱ्या तांदळाचा तुटवडा निर्माण झाल्यामुळे विद्यार्थ्यांना पोषण आहारापासून वंचित राहण्याची वेळ आल्याचे माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, तांदळाचा तुटवडा निर्माण होण्याची कारणे काय आहेत,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार पालम (जि.परभणी) तालुक्यातील विद्यार्थ्यांना पोषण आहारासाठी तांदुळ उपलब्ध करून देण्यासाठी कार्यवाही करून यास जबाबदार असणाऱ्यांविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१) हे खरे नाही.

(२), (३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**अकोला जिल्ह्यातील खारपाणपट्ट्यातील जलवाहिनीचे
काम पूर्ण करण्याबाबत**

(९४) * ४७२३० श्री.गोपिकिशन बाजोरीया : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अकोला जिल्ह्यातील खारपाणपट्ट्यातील खांबोरा प्रादेशिक पाणीपुरवठा योजनेतर्गत ६४ गावांना महान येथील काटेपूर्णा धरणातून जलवाहिनीद्वारे पाणीपुरवठा करण्यासाठी नदीपात्रातून महान ते खांबोराजवळील उन्नई बंधाऱ्यापर्यंत महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरणामार्फत गेल्यावर्षी सुरु करण्यात आलेले १८ किलोमीटर जलवाहिनी टाकण्याच्या योजनेचे काम अपूर्ण असल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त जलवाहिनी टाकण्याचे काम पूर्ण न झाल्याने ६४ गावांना पिण्याच्या पाण्याचा प्रश्न निर्माण झाला असून काम अपूर्ण राहण्यामागची कारणे काय आहेत,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार जलवाहिनी टाकण्याचे काम पूर्ण करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.बबनराव लोणीकर : (१) हे खरे आहे.

(२) पाईपचा वेळेवर पुरवठा न होणे व जलवाहिनी मार्गातील शेतातील पिके यामुळे जलवाहिनी टाकण्याचे काम पूर्ण झालेले नाही.

(३) योजनेचे काम अपूर्ण राहण्यासंदर्भात सविस्तर चौकशी करण्याबाबत सदस्य सचिव, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण यांना दिनांक १३ जून, २०१९ च्या पत्रान्वये सूचित केले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**नांदेड जिल्हा परिषदेला जिल्हा पाणंदमुक्त करण्यासाठी
निधी उपलब्ध करून देण्याबाबत**

(९५) * ४७२६७ श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक उर्फ भाई जगताप : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) नांदेड जिल्हा परिषदेला जिल्हा पाणंदमुक्त करण्यासाठी नव्याने ५० हजार शौचालयाचे बांधकाम करावे लागणार असल्याचे दिनांक २५ डिसेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, यासाठी शासनाकडून निधी मिळत नसल्यामुळे शौचालयाच्या कामाला मंजूरी मिळालेली नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून जिल्हा पाणंदमुक्त करण्यासाठी निधीची तरतूद करून नांदेड जिल्हा परिषदेला निधी उपलब्ध करून देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.बबनराव लोणीकर : (१) सन २०१२ च्या पायाभूत सर्वेक्षणानुसार नांदेड जिल्ह्यात ३१९८५६ वैयक्तिक शौचालय बांधकामाचे उद्दिष्ट होते. सदर उद्दिष्ट पूर्ण करण्यात येऊन नांदेड जिल्हा दिनांक २३ मार्च, २०१८ रोजी हागणदारी मुक्त घोषित करण्यात आला आहे.

नांदेड जिल्ह्यात पायाभूत सर्वेक्षणातून सुटलेल्या कुटूंबांची संख्या ४७१६९ आहे. त्यापैकी ११४८९ वैयक्तिक शौचालय बांधकाम पूर्ण करण्यात आले आहे. उर्वरीत वैयक्तिक शौचालय बांधकामाबाबत कार्यवाही सुरु आहे.

- (२) हे खरे नाही.
- (३) स्वच्छ भारत मिशन (ग्रामीण) अंतर्गत केंद्र व राज्य शासनाकडून उपलब्ध निधी आवश्यकतेनुसार सर्व जिल्ह्यांना वितरीत करण्यात आलेला आहे. निधीची कमतरता नाही.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**लालानी ग्रॅन्जर, मालाड (पूर्व) एम.एल.सुपरमार्केटमध्ये
बनावट "जेमिनी" तेलाची विक्री होत असल्याबाबत**

(९६) * ४६८५६ श्री.विलास पोतनीस, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे : सन्माननीय अन्न व औषध प्रशासन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) लालानी ग्रॅन्जर, मालाड (पूर्व) एम.एल. सुपरमार्केटमध्ये बनावट "जेमिनी" तेलाच्या ब्रॅंडशी साम्य असणाऱ्या भेसळ युक्त खाद्य तेलाच्या बनावट पिशव्यांची विक्री होत असल्याचे अन्न आणि औषध प्रशासनाने दिनांक १८ एप्रिल, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास टाकलेल्या छाप्यात निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, यापूर्वी माहे मे, २०१७ मध्ये अशा प्रकारे भेसळयुक्त तेलाची विक्री करणाऱ्या याच कंपनीवर अन्न व औषध प्रशासनाने छापे टाकून कारवाई केली असतानाही सदरहू कंपनी पुन्हा बनावट तेल विक्री करताना निदर्शनास आली, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून भेसळयुक्त जेमिनी तेल वापरून लोकांच्या जीवाला धोका निर्माण होऊ नये यासाठी बनावट तेलाची विक्री थांबविण्याबाबत कार्यवाही करून संबंधित दोषींवर तसेच तेलाची विक्री करणाऱ्या सुपर मार्केटवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे, तसेच भेसळयुक्त तेलाच्या किती पिशव्यांची विक्री करण्यात आली आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.जयकुमार रावल : (१) हे खरे नाही.

(२) प्रश्न उद्भवत नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**हिंगोली जिल्ह्यात शासनाने ई-पॉसवरून धान्य वाटप
अनिवार्य केल्याबाबत**

(९७) * ४७१११ श्री.रामराव वडकुते, श्री.विक्रम काळे, श्री.अब्दुल्लाखान
दुराणी : सन्माननीय अन्न व नागरी पुरवठा आणि ग्राहक संरक्षण मंत्री
पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) हिंगोली जिल्ह्यात शासनाने ई-पॉसवरून धान्य वाटप अनिवार्य
केल्यानंतर दरमहा सुमारे १८ हजार क्विंटल धान्य कमी झाले आहे, हे खरे
आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत
काय आढळून आले, तदनुसार ई-पॉस मशीनवरून धान्य वाटप करण्याचा
शासन निर्णयाचा ग्रामीण भागातील लाभार्थ्यांना लाभ होत नसल्यामुळे
पूर्वीप्रमाणे शिधापत्रिकेवरच धान्य वाटप करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली
वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.संभाजी निलंगेकर-पाटील : (१) हे खरे आहे.

(२) राज्यात सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेचे संगणकीकरण प्रकल्पांतर्गत
Aadhar enabled Public Distribution System (AePDS) प्रणालीचा
वापर करून ई-पॉसद्वारे पात्र लाभार्थ्यांची बायोमेट्रिक ओळख पटवून
शिधावस्तुंचे वितरण करण्यात येत आहे. कोणताही पात्र लाभार्थी
अन्नधान्यापासून वंचित राहणार नाही, याबाबत योग्य दक्षता घेण्याचे आदेश
सर्व क्षेत्रिय कार्यालयांना देण्यात आले आहेत.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**रत्नागिरी जिल्ह्यात प्राथमिक शाळांच्या
इमारतींची दुरवस्था झाल्याबाबत**

(९८) * ४७७२८ अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई
जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील : सन्माननीय शालेय
शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) रत्नागिरी जिल्ह्यात प्राथमिक शाळांच्या इमारतींची दुरवस्था झाली असून या शाळांमध्ये सुमारे ४१३ नवीन वर्ग खोल्यांची तर १५४१ वर्ग खोल्यांची दुरुस्ती करण्याची गरज असल्याचे दिनांक ४ फेब्रुवारी, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले असून या कामासाठी ५५ कोटी निधीची गरज आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदरील कामांसाठी निधीची तरतूद करून निधी रत्नागिरी जिल्ह्याला उपलब्ध करून देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. आशिष शेलार : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) जिल्हा वार्षिक योजनेतर्गत सन २०१८-१९ मध्ये १३६ वर्गखोल्यांसाठी रुपये १७१.०३ लक्ष निधी उपलब्ध करून देण्यात आला आहे. तसेच, वर्गखोल्यांची निकड व निधीच्या उपलब्धतेनुसार जिल्हा वार्षिक योजना, समग्र शिक्षा अभियान, जिल्हा परिषद सेस फंड व सी.एस.आर. इत्यादी माध्यमांतून वर्गखोल्या उभारण्याची/पुरविण्याची तजवीज ठेवली आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

कोकणातील ऐतिहासिक आणि राष्ट्रीय वास्तूच्या जतन आणि संरक्षणासाठी मानधन देण्याबाबत

(९९) * ४८२०८ श्री.रविंद्र फाटक : सन्माननीय सांस्कृतिक कार्य मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कोकणातील ऐतिहासिक आणि राष्ट्रीय वास्तूच्या जतन आणि संरक्षणासाठी नेमण्यात आलेल्या संस्थांना देण्यात येणारे मानधन प्रलंबित असल्याचे माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, रत्नागिरी जिल्ह्यातील पूर्णगड किल्ला, मंडणगड तालुक्यातील बाणकोट, सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातील भरतगड, यशवंतगड, पालघर जिल्ह्यातील शिरगांव किल्ला इत्यादी वास्तूंचा यामध्ये समावेश असून उक्त मानधन प्रलंबित असल्याने वास्तूंची दुरवस्था झाली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर संस्थांना प्रलंबित असलेले मानधन देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) हे खरे नाही.

(२) हे खरे नाही.

या राज्य संरक्षित किल्ल्यांच्या जतन दुरुस्तीची कामे सुरु असून कामाच्या प्रगतीनुसार निधी उपलब्ध करून दिला जात आहे.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

विधान भवन :
मुंबई.

जितेंद्र भोळे
सचिव (कार्यभार),
महाराष्ट्र विधानपरिषद

मुद्रणपूर्व सर्व प्रक्रिया महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाच्या संगणक यंत्रणेवर करण्यात आली आहे.

मुद्रण: शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई.